

T-10

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona - Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona”, broj: 7/10), na prijedlog Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 110. sjednici, održanoj dana 22.06.2021. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Prihvata se Informacija o dostignutom stanju u oblastima socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom u 2020. godini.

II.

Informacija iz tačke I. ovog zaključka upućuje se u dalju skupštinsku proceduru.

III.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 02-31-8880/21
Datum, 22.06.2021. godine
Zenica

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice,
 1x Stručna služba Skupštine,
1x a/a

INFORMACIJA

*o dostignutom stanju u oblastima socijalne zaštite, zaštite
civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom u 2020. godini*

Zenica, april 2021. godine

80

S A D R Ž A J:

1. UVOD	3
2. DJELATNOST I ZAKONSKA REGULATIVA U SOCIJALNOJ ZAŠTITI	3
3. OBLAST SOCIJALNE ZAŠTITE.....	6
3.1. Prava iz socijalne zaštite	6
3.1.1. Stalna novčana pomoć.....	6
3.1.2. Privremena i jednokratna novčana pomoć	8
3.1.3. Pravo na refundaciju troškova medicinskog vještačenja.....	8
3.1.4. Osposobljavanje za samostalan život i rad.....	8
3.1.5. Smještaj u drugu porodicu.....	10
3.1.6. Smještaj u ustanove socijalne zaštite.....	12
3.1.7. Kućna njega i pomoć u kući	23
3.2. Osvrt na primjenu Federalnog Zakona u odnosu na ostvarivanje prava lica sa invaliditetom Zeničko-dobojskog kantona.....	23
4. OBLAST ZAŠTITE CIVILNIH ŽRTAVA RATA	25
5. OBLAST ZAŠTITE PORODICE SA DJECOM.....	28
5.1. Dodatak na djecu	28
5.2. Naknada umjesto plaće ženi-majci u radnom odnosu, za vrijeme dok odustvuje sa posla za vrijeme trudnoće, porođaja i njege djeteta.....	31
5.3. Zaštita porodilja koje nisu u radnom odnosu	33
6. OSTALI OBLICI SOCIJALNE ZAŠTITE I ZAŠTITE PORODICE SA DJECOM.....	38
6.1. Sufinansiranje „Sigurne kuće“ prevencije nasilja i zaštita žrtava nasilja u porodici na područja gradova/općina Zeničko-dobojskog kantona	38
6.2. Pomoć za javne-humanitarne kuhinje	39
6.3. Pomoć za potrebe i intervencije socijalno zaštitnog karaktera	39
6.4. Zdravstvena zaštita	40
6.5. Podrška nevladinim organizacijama i drugim pravnim licima.....	41
6.5.1. Nevladine organizacije.....	41
6.5.1. Podrška drugim pravnim licima	43
6.6. Obilježavanje „Dječije nedjelje“	44
6.7. Druga prava socijalne zaštite koje se finansiraju iz budžeta gradova/općina iz Zeničko-dobojskog kantona	44
7. NADZOR NAD STRUČNIM RADOM I UTROŠKOM BUDŽETSKIH SREDSTAVA	44
8. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA	46
8.1. Preporuke za djelovanje	48

1. UVOD

Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: *Ministarstvo*) je u skladu sa programima rada Vlade i Skupštine Zeničko-dobojskog kantona za 2021. godinu pripremlilo Informaciju o dostignutom stanju u oblastima socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom u 2020. godini (u daljem tekstu: *Informacija*), s ciljem povećanja osviještenosti o značaju djelovanja u navedenim oblastima i potrebe unapređenja uslova za provođenje pravovremene i adekvatne zaštite prava prema potrebama građana¹ u stanju socijalne potrebe.

Informacija ukazuje na stanje u oblastima socijalne zaštite, zaštite osoba sa invaliditetom, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom na području Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: *Kanton*) u 2020. godini sa analitičkim osvrtom na: primjenu kantonalnih propisa, reformske procese, usluge, podršku lokalnih zajednica, status i broj korisnika, finansijske pokazatelje, te ostvarene rezultate i aktuelnu problematiku sa aspekta ustanova/institucija i korisnika i osoba u stanju socijalne potrebe.

U oblasti socijalne zaštite osnovne aktivnosti su bile usmjerena ka primjeni Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona”, broj: 13/07, 13/11, 3/15 i 2/16 – u daljem tekstu: *Kantonalni zakon*) i iniciranju mjera socijalno-zaštitnog karaktera za osobe koje su u stanju socijalne potrebe, odnosno unapređenju i ostvarivanju prava iz socijalne zaštite, zaštitu civilnih žrtava rata i zaštitu porodice sa djecom, saradnji i korespondenciji sa relevantnim ustanovama i institucijama na svim nivoima vlasti, te izradi, odnosno donošenju propisa i podzakonskih akata kako bi se osigurala kvalitetnija primjena zakona u praksi.

Djelatnost Ministarstva posvećena je unapređenju prava i usluga građana u oblastima sistema socijalne zaštite na kantonalnom i federalnom nivou, sa fokusom na prevenciju i otklanjanje ili umanjeње stanja socijalne potrebe pojedinca i porodice, te njihovu integraciju u društvenu zajednicu. Također, nastoji se obezbjediti ujednačen pristup pravima i uslugama na principu socijalne ugroženosti stanovništva, odnosno pomoći najranjivijem stanovništvu kako bi lakše prebrodilo rizike ili periode krize, prevenirali siromaštvo i druge negativne utjecaje kriznih stanja i perioda koji pogađaju porodicu, posebno djecu, starije osobe, osobe sa invaliditetom i druge ranjive kategorije. Stoga za uspješno djelovanje socijalne zaštite potrebno je ostvariti adekvatnu podršku svih nivoa vlasti ali i oblasti, prije svega zdravstva, obrazovanja, te policije i pravosuđa.

Za izradu Informacije, korišteni su podaci i informacije iz relevantnih dokumenata Ministarstva (izvještaja, analiza, evidencija, trebovanja i drugih akata), elektronske baze SOTAC, centara za socijalni rad/nadležnih općinskih službi socijalne zaštite, drugih ustanova socijalne zaštite, te programskih/projektnih aktivnosti organizacija civilnog društva.

U nastavku dajemo osvrt na dostignute rezultate u okviru djelovanja Ministarstva i drugih relevantnih sudionika u oblastima socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom.

2. DJELATNOST I ZAKONSKA REGULATIVA U SOCIJALNOJ ZAŠTITI

Prema Kantonalnom zakonu, *socijalna zaštita* je organizovana djelatnost u Federaciji BiH, Kantonu i gradu/općini, koja je usmjerena na osiguranje socijalne sigurnosti građana i njihovih porodica koji se nalaze u stanju socijalne potrebe. Provedbom Konvencije o pravima djeteta i drugih ratifikovanih konvencija, socijalna zaštita se ostvaruje u najboljem interesu djeteta ili odrasle osobe.

---

¹ *Napomena: Izrazi napisani samo u muškom rodu odnose se podjednako na muški i ženski rod.*

Djelatnost socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom obavljaju ustanove socijalne zaštite i općinske službe za upravu. Na području Kantona, ova djelatnost se provodi putem resornog Ministarstva i prvostepenih organa, to jeste 10 (deset) centara za socijalni rad i dvije općinske službe Usora i Doboj Jug koje su nadležne za obavljanje poslova socijalne zaštite. Pored navedenih ustanova u 2020. godini na području Zeničko-dobojskog kantona su djelovale i sljedeće ustanove socijalne zaštite, i to: 2 (dvije) ustanove za smještaj djece bez roditeljskog staranja, 1 (jedna) ustanova za dnevno zbrinjavanje djece i odraslih osoba sa invaliditetom, 1 (jedna) za stanovanje osoba s invaliditetom u zajednici uz podršku, 2 (dvije) javne ustanove i 5 (pet) privatnih ustanova za smještaj starijih osoba, te 1 (jedna) privatna ustanova za kućnu njegu.

Katonalnim zakonom je propisano da navedenu djelatnost mogu obavljati i humanitarne organizacije, udruženja, vjerske zajednice i organizacije, kao i da gradovi/općine imaju mogućnost i obavezu dodatnog djelovanja na prevenciji stanja socijalne potrebe, odnosno proširivanja obima i sadržaja prava iz oblasti socijalne zaštite u skladu sa potrebama i mogućnostima.

U skladu sa načelima humanizma, solidarnosti i građanskog morala, socijalna zaštita porodice i njenih članova i građana pojedinaca ostvaruje se otkrivanjem i umanjenjem, odnosno otklanjanjem posljedica i uzroka koji dovode do stanja socijalne potrebe, na osnovu pruženih usluga i sticanjem određenih prava iz ove oblasti. **Socijalnom potrebom** smatra se trajno ili privremeno stanje u kome se nađe građanin ili njegova porodica bez svoje krivice, prouzrokovane usljed ratnih događaja, elementarnih nesreća općih ekonomskih kriza ili psihofizičkog stanja pojedinca, koje ne mogu otkloniti bez pomoći uže ili šire društvene zajednice.

Kantonalni zakon osigurava jednakost u pristupu i uživanju predmetnih prava, te zabranjuje bilo koji oblik diskriminacije, po bilo kojem osnovu kao što je rasa, spol, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno prijeklo, imovina, rođenje ili drugi status.

U skladu sa Kantonalnim zakonom, lica i porodice putem nadležnih centara za socijalni rad i nadležnih općinskih službi (u nastavku: *centri*/ Kantonu mogu ostvariti osnovna prava prikazana u Tabeli br. 1:

Tabela br. 1

Prava iz socijalne zaštite:	Prava civilnih žrtava rata:	Prava porodice sa djecom:
Novčana i druga materijalna pomoć (<i>stalna novčana pomoć, jednokratna, privremena pomoć, pomoć u naturi i drugo</i>)	Lična invalidnina ili mjesečno lično novčano primanje	Dodatak na djecu
Refundacija troškova medicinskog vještačenja u prvom stepenu	Dodatak za njegu i pomoć od strane drugog lica	Naknada umjesto plaće ženi-majci u radnom odnosu, za vrijeme dok odsustvuje sa posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta
Osposobljavanje za život i rad	Ortopedski dodatak	Novčana pomoć za vrijeme trudnoće i porođaja žene majke koja nije u radnom odnosu
Smještaj u drugu porodicu	Porodična invalidnina i drugo	Jednokratna pomoć za opremu novorođenog djeteta
Smještaj u ustanove socijalne zaštite		Pomoć u prehrani djeteta do šest mjeseci i dodatna ishrana za majke – dojilje
Privremeni smještaj i zbrinjavanje u Sigurnoj kući		
Pravo na zdravstvenu zaštitu		
Usluge socijalnog i drugog stručnog rada		

Ministarstvo vrši upravne, stručne i druge poslove utvrđene zakonom, strategijama, akcionim planovima i drugim aktima iz nadležnosti Kantona. U skladu sa Programom rada Vlade Zeničko-dobojskog kantona za 2020. godinu, u Sektoru socijalne politike provodilo je sljedeće osnovne programske ciljeve:

- Dosljedno provođenje i primjena Kantonalnog zakona i Zakona o hraniteljstvu;
- Planiranje budžetskih sredstava za finansiranje priznatih prava iz oblasti socijalne zaštite;
- Učešće u procesu reforme socijalne zaštite te upoznavanje i uključivanje stručnjaka iz ustanova i organizacija civilnog društva koje djeluju u ovoj oblasti na području Kantona;
- Izrada i provedba akcionih planova za djecu bez roditeljskog staranja, osobe sa invaliditetom, žrtve nasilja i starije osobe u skladu sa referentnim kantonalnim i federalnim dokumentima;
- Uspostavljanje adekvatnih modela podrške i zaštite porodica u stanju socijalne potrebe, odnosno poduzimanje preventivnih i drugih potrebnih mjera sa ciljem jačanja porodice;
- Razvijanje usluga za djecu u riziku od razdvajanja od porodice, usluga koje podstiču povratak u bilošku porodicu ili podržavaju razvoj hraniteljstva i usvojenja djece bez roditeljskog staranja;
- Uspostava i unapređenje usluga smještaja, stanovanja u lokalnim zajednicama uz podršku, dnevnog boravaka i dnevnih aktivnosti za djecu i odrasle osobe sa invaliditetom te starije osobe na području općina Zeničko-dobojskog kantona;
- Kontinuiran nadzor nad provođenjem zakona, drugih propisa i općih akata Kantona i kontrola namjenske potrošnje odobrenih budžetskih sredstava;
- Saradnja sa ustanovama, institucijama i organizacijama civilnog društva na svim nivoima.

S ciljem adekvatne primjene Kantonalnog zakona, Ministarstvo kontinuirano donosi podzakonske akte: pravilnike, uputstva, instrukcije i odluke. U toku 2020. godine u ovoj oblasti su doneseni sljedeći podzakonski akti:

- Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na novčanu pomoć socijalno intervenirajućeg karaktera za osobe koje se nalaze u stanju socijalne potrebe, broj: 09-02-13909/20 od 18.08.2020. godine;
- Pravilnik za finansiranje i sufinansiranje programa/projekata nevladinih organizacija kantonalnog karaktera sa područja Zeničko-dobojskog kantona, broj: 09-31-2928-2/20 od 16.03.2020. godine;
- Uputstvo o načinu usklađivanja novčanih iznosa, trebovanju i isplati novčanih naknada i pomoći za prava iz socijalne zaštite i zaštite porodice sa djecom, broj: 09-45-52-15-1/20 od 16.03.2020. godine;
- Instrukciju o postupku ostvarivanja prava na smještaj lica u ustanove socijalne zaštite, broj: 09-35-12695-4-16/17 od 12.05.2020. godine.

Pored nevedenog, Ministarstvo je u kontinuirano učestvovalo u reformskim procesima u predmetnim oblastima u saradnji sa Federalnim ministarstvom rada i socijalne politike (u daljem tekstu: *Federalno ministarstvo*) i drugim institucijama sa višeg nivoa vlasti, međunarodnim agencijama i drugim organizacijama, kao i ustanovama/institucijama i nevladinim organizacijama sa područja Zeničko-dobojskog kantona, te sudjelovalo u izradi strateških, analitičkih i drugih planskih dokumenata, kao i izradi nove zakonske regulative u Federaciji BiH.

3. OBLAST SOCIJALNE ZAŠTITE

3.1. Prava iz socijalne zaštite

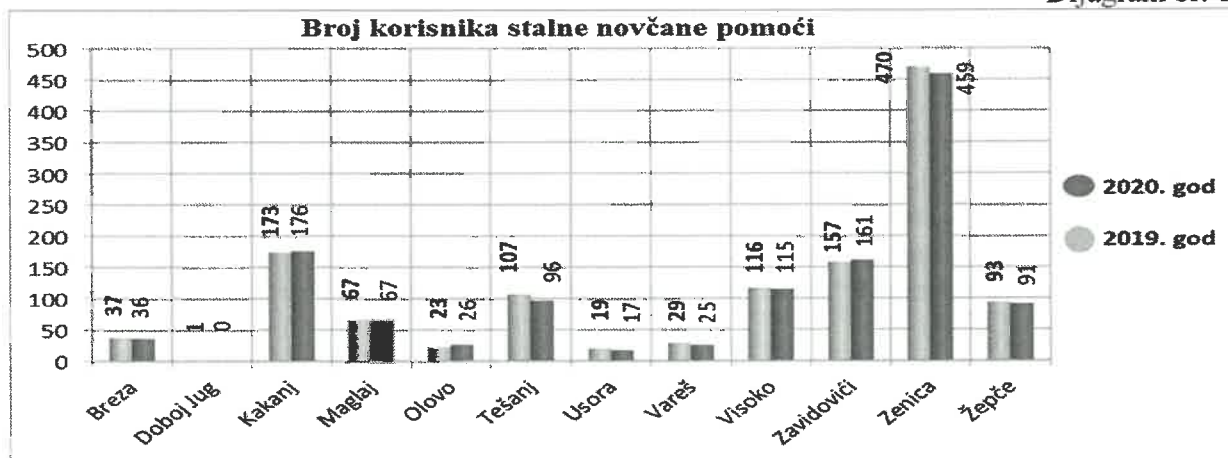
3.1.1. Stalna novčana pomoć

Prema Kantonalnom zakonu, pravo na stalnu novčanu pomoć mogu ostvariti lica koja su nesposobna za rad, odnosno spriječena u ostvarivanju prava na rad, koja nemaju dovoljno prihoda za izdržavanje i koja nemaju članova porodice niti srodnike koji su po zakonu obavezni da ih izdržavaju ili ako ih imaju da ta lica nisu u mogućnosti da izvršavaju obavezu izdržavanja. Sredstva za stalnu novčanu pomoć obezbjeđuju se i finansiraju u obimu 60% potrebnih sredstava iz Budžeta Kantona, a 40% iz Budžeta gradova/općina.

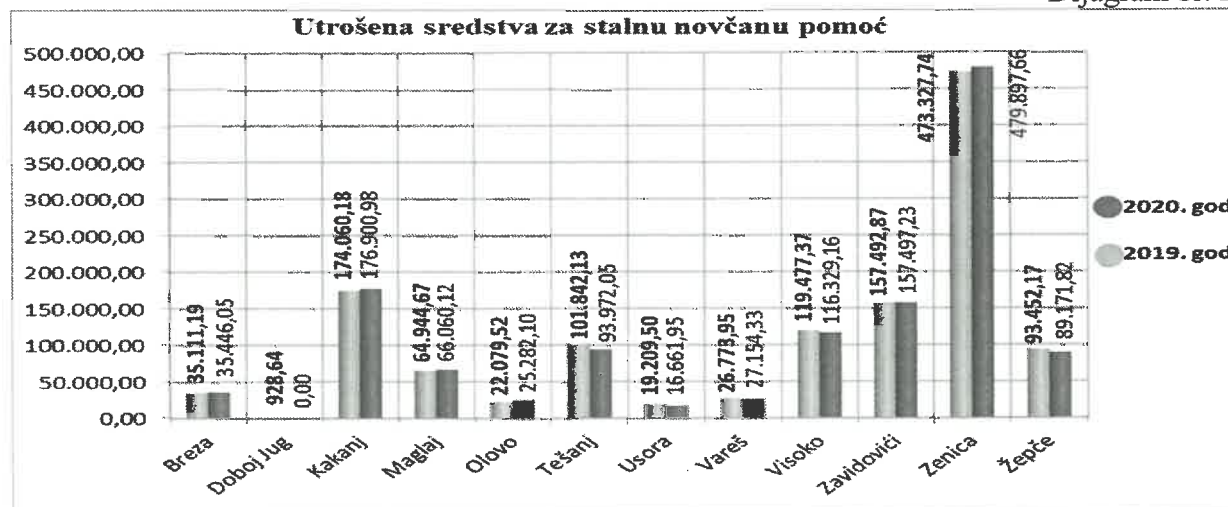
Pravo na stalnu novčanu pomoć u 2020. godini ostvarivalo je 1.268 korisnika, a iz Budžeta Kantona izdvojena su sredstva u iznosu od 1.284.373,45 KM. Upoređivanjem stanja sa podacima iz 2019. godine, kada je ovo pravo ostvarivalo 1.293 korisnika, a iz Budžeta Kantona utrošeno 1.288.699,93 KM, možemo konstatovati da je tokom 2020. godine došlo do smanjenja za 24 korisnika prava. Usljed manjeg broja korisnika u ovom periodu evidentirano je i manje izdvajanje finansijskih sredstava za 4.326,48 KM ili 0,34%.

Više uporednih informacija je dato u dijagramima br. 1 i 2, gdje su prikazani brožani pokazatelji o broju korisnika po gradovima/općinama Zeničko-dobojskog kantona, kao i utrošak dijela finansijskih sredstava koja su isplaćena samo iz Budžeta Kantona. Ukupni podaci o odobrenim sredstvima i broju korisnika po gradovima /općinama Zeničko-dobojskog kantona, predočeni su u Tabeli br. 8, na strani broj 22.

Dijagram br. 1

Dijagram br. 2

88

Kantonalnim zakonom je propisano da se jednom godišnje vrši usklađivanje novčanih pomoći ukoliko nisu fiksno utvrđene, sa utvrđenim iznosom prosječne plaće Kantona iz prethodne godine (u daljem tekstu: *prosječna plaća*), zbog čega je Ministarstvo donijelo Uputstvo o načinu utvrđivanja i trebovanja novčanih naknada korisnicima prava iz socijalne zaštite i zaštite porodice sa djecom, koje se primjenjivalo od 01.03.2020. godine.

U 2020. godini naknade i pomoći su isplaćivane prema prosječnoj plaći Kantona u iznosu 793,00 KM, što je uticalo na neznatno uvećanje svih naknada i pomoći, s obzirom da je u 2019. godini prosječna plaća u Kantonu iznosila 763,00 KM.

Iznosi uvećanja stalne novčane pomoći su prikazani u Tabeli br. 2.

Tabela br. 2

Brojna struktura porodice	Ukupna visina stalne novčane pomoći		Učešće Kantona u iznosu od 60%		Učešće Grada/Općina u iznosu od 40%	
	2019.	2020.	2019.	2020.	2019.	2020.
Jednočlano i dvočlano domaćinstvo	129,71	134,81	77,83	80,89	51,88	53,92
Tročlano domaćinstvo	142,68	148,29	85,61	88,97	57,07	59,32
Četveročlano domaćinstvo	156,95	163,12	94,17	65,25	62,78	97,87
Petočlano domaćinstvo	172,65	179,43	103,59	107,66	69,06	71,77
Šestočlano i veće domaćinstvo	175,49	182,39	105,29	109,43	70,20	72,96

Na području Kantona, lokalne zajednice su obavezne da finansiraju 40% naknade prava na stalnu novčanu pomoć te shodno mogućnostima mogu da propišu dodatna, proširena prava i povoljnije uslove za ostvarivanje prava. Prema izvještajima centara/službi, a u skladu sa odlukama lokalnih zajednica: Grada Zenice i Općine Usora, tokom 2020. godine ove lokalne zajednice su pod povoljnijim uslovima finansirale pravo na stalnu novčanu pomoć. U gradu Zenica tokom 2020. godine, ovo pravo ostvarivalo je 163 korisnika u iznosima pomoći od 134,81 KM do 182,39 KM za što je ukupno utrošeno 295.420,97 KM, dok je u općini Usora pravo ostvarivalo 7 korisnika u iznosima pomoći od 75,00 KM i 100,00 KM te ukupno utrošeno 8.100,00 KM.

U skladu sa odlukama gradova/općina korisnici stalne novčane pomoći imaju pravo na jednokratne novčane i druge materijalne pomoći, te troškove dženaze/sahrane/ukopa samo za korisnike stalne novčane pomoći. Druga dodatna prava imali su korisnici stalne novčane pomoći u:

- Općini Usora – snošenje troškova komunalnih usluga korisnicima stalne novčane pomoći za 18 korisnika u iznosu 3.672,00 KM
- Općini Tešanj - pravo na subvenciju grijanja ili ogrijeva ostvarivalo je 92 korisnika u ukupnom iznosu 22.000,00 KM;

U skladu sa tačkom II Odluke Vlade Federacije BiH o subvencioniranju potrošnje električne energije, broj: 754/2011 od 19.07.2011. godine, svi korisnici stalne novčane pomoći sa područja Zeničko-dobojskog kantona ostvaruju pravo na subvenciju električne energije iz Budžeta Federacije BiH. Također, na osnovu Sporazuma o zajmu između Bosne i Hercegovine i Svjetske banke – Međunarodne banke za obnovu i razvoj (IBRD) za Hitni projekat za COVID-19 u Bosni i Hercegovini, svim korisnicima stalne novčane pomoći koji pravo ostvaruju u skladu sa Kantonalnim zakonom, od mjeseca oktobra isplaćivan je privremeni dodatak na mjesečnu novčanu naknadu u iznosu 100,00 KM. Isplata ovih naknada je odobrena na period od šest mjeseci

U 2020. godini, utvrđena je potreba za izradu dokumenta Metodologija socijalne karte u Zeničko-dobojskom kantonu sa ciljem planiranja adekvatnih mjera socijalne politike ka poboljšanju životnih uslova građana Zeničko-dobojskog kantona, na temelju cjelovitijeg i realnijeg činjeničnog stanja. S tim u vezi, Vlada Zeničko-dobojskog kantona je imenovala Radnu grupu za izradu dokumenta Metodologija socijalne karte u Zeničko-dobojskom kantonu.

3.1.2. Privremena i jednokratna novčana pomoć

Privremena i jednokratna novčana pomoć priznaje se licima ili porodicama koje se nađu u stanju socijalne potrebe usljed okolnosti propisanih Kantonalnim zakonom. Odobravanjem ovih pomoći postižu se pozitivni efekti, jer se u skladu sa načelima blagovremenosti i efikasnosti ublažavaju, prevazilaze ili otklanjaju stanja socijalne potrebe pojedinca i porodice, odnosno nastoji se preventivno djelovati na funkcionisanje pojedinaca i porodica u zajednici.

U 2020. godini, sredstava za privremene i jednokratne novčane pomoći su odobrena Odlukom Vlade Kantona, broj: 02-11-2822/20 od 20.02.2020. godine, u ukupnom iznosu od 165.100,00 KM, to jeste u istom iznosu kao i u 2019. godini. Centri/službe su provodili postupak odobravanja predmetnih pomoći na osnovu podnesenih zahtjeva i procjena njihovih Stručnih timova. Sumirani podaci iz centara/službi o broju korisnika privremene i jednokratne pomoći pokazuju da je pomoć u 2020.godini ostvarilo 1.169 korisnik. Podaci o odobrenim sredstvima i broju korisnika po gradovima/općinama Kantona predočena su u Tabeli br. 8, na strani broj 22. Posmatrajući podatke iz 2019. godine, kada je predmetna prava ostvarilo 1.581 korisnika, možemo konstatovati da je u 2020. godini ovo pravo manje ostvarilo 412 korisnika.

Prema dostavljenim podacima, a u skladu sa gradskim/općinskim odlukama putem centara/službi za korisnike privremene i jednokratne novčane pomoći u 2020. godini sredstva su izdvajale lokalne zajednice, kako slijedi:

- Grad Zenica za 216 korisnika u ukupnom iznosu 26.990,00 KM
- Općina Tešanj za 773 korisnika u ukupnom iznosu 82.000,00 KM
- Općini Usora za 6 korisnika u ukupnom iznosu 3.270,00 KM
- Općina Doboj Jug za 62 korisnika u ukupnom iznosu 8.250,00 KM
- Općina Žepče za 241 korisnika u ukupnom iznosu 40.577,04 KM
- Grad Visoko za 167 korisnika u ukupnom iznosu 40.417,00 KM
- Općina Breza za 143 korisnika u ukupnom iznosu 14.790,00 KM i
- Općina Vareš za 71 korisnika u ukupnom iznosu 7.014,34 KM.

3.1.3. Pravo na refundaciju troškova medicinskog vještačenja

U skladu sa Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom („Službene novine Federacije BiH“, broj: 36/99, 54/04, 39/06, 14/09 i 40/18, u daljem tekstu: *Federalni zakon*) obaveza kantona je da finansiraju pravo na refundaciju troškova medicinskog vještačenja za osobe kojima je utvrđena visina invaliditeta 90% ili 100%. Na području Zeničko-dobojskog kantona ovo pravo se ostvaruje u skladu sa Uputstvom Ministarstva o postupku priznavanja nadoknade troškova medicinskog vještačenja u prvom stepenu, broj: 09-37-21153/15 od 30.11.2015. godine.

Refundacija troškova medicinskog vještačenja u Institutu za medicinsko vještačenje po obradi iznosi 85,41 KM, a u kućnoj posjeti 128,11 KM. U 2020. godini pravo na refundaciju troškova ostvarilo je 291 korisnika i utrošeno 33.788,13 KM, dok je u 2019. godini ovo pravo ostvarilo 325 korisnika i utrošeno 36.689,36 KM. Dakle, u 2020. godini pravo je ostvarilo manje za 34 korisnika i utrošeno manje sredstava za 2.901,23 KM ili 8,59%.

3.1.4. Osposobljavanje za samostalan život i rad

Pravo na osposobljavanje za samostalan život i rad ostvaruju djeca i mlade osobe sa poteškoćama u psihofizičkom razvoju:

- do navršenih 15 godina života kroz osnovno obrazovanje i odgoj u ustanovama namjenjenim djeci sa smetnjama u psihofizičkom razvoju ili u posebnim odgojnim grupama odgovarajućih ustanova za osnovno obrazovanje;

- do navršenih 18 godina života ukoliko zbog psihofizičkih sposobnosti nisu bili u stanju završiti osposobljavanje za samostalan život i rad u predviđenom roku;
- ukoliko nastavljaju osposobljavanje i rad u srednjoj školi gdje se ostvaruju stručni, posebno prilagođeni programi za obrazovanje djece sa smetnjama u fizičkom ili psihičkom razvoju, te
- poslije navršene 21. godine života, ukoliko je to pravo uspostavljeno do navršene 21. godine života.

Dijete ili mlada osoba koje se radi osposobljavanja za samostalan život i rad upućuje izvan mjesta prebivališta, odnosno boravišta, u skladu sa uslovima i kriterijima utvrđenim Kantonalnim zakonom, ima pravo na pokriće troškova smještaja, prehrane i prijevoza. Prijevoz do obrazovne institucije može ostvariti dijete ili mlada osoba a po potrebi i roditelj/pratilac, u visini cijene mjesečne vozne karte za prijevoz autobusom u javnom saobraćaju, ukoliko se ne nalazi na internatskom ili porodičnom smještaju.

Porodici sa djecom i mladima koje koriste ovo pravo, također se priznaje prava na dječiji dodatak pod povoljnijim uslovima, te mogu ostvariti jednokratnu, privremenu ili socijalno-intervenirajuću pomoć sa ciljem ublažavanja ili prevazilaženja stanja socijalne potrebe. Podaci o broju korisnika internatskog smještaja, po mjestu prebivališta korisnika i boravka u ustanovi, dati su u Tabeli br. 3.

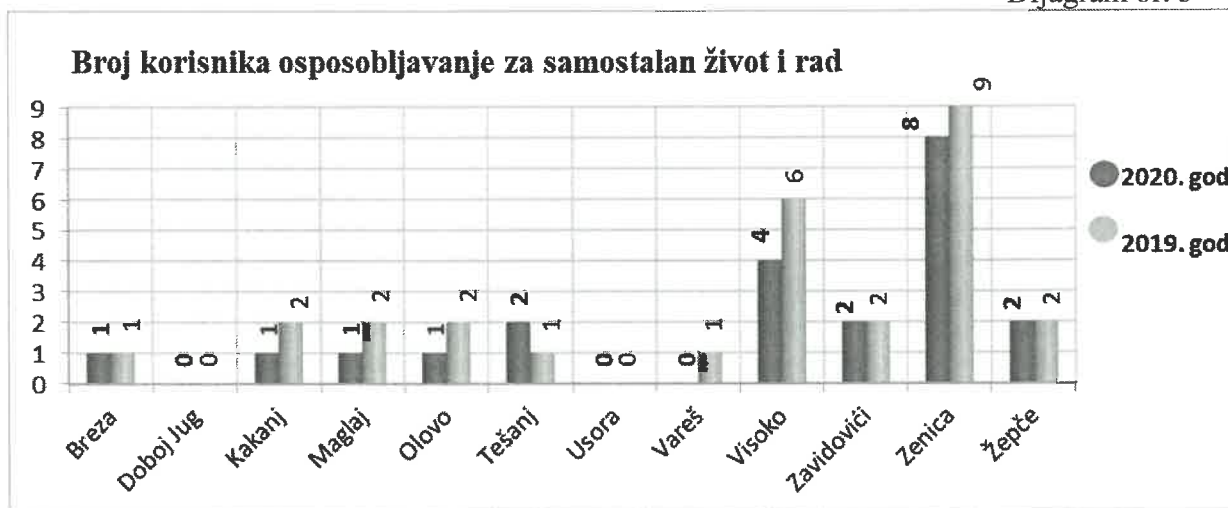
Tabela br. 3.

Redni broj	SOCIJALNE USTANOVE	OPĆINE ZENIČKO- DOBOJSKOG KANTONA													
		godina	Breza	Doboj Jug	Kakanj	Maglaj	Olovo	Tešanj	Usora	Vareš	Visoko	Zavidovići	Zenica	Žepče	UKUPNO
1	Centar za slušnu i govornu rehabilitaciju Sarajevo	2019.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	3
		2020.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2
2	JU Centar za slijepu i slabovidnu djecu Sarajevo	2019.	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	5	0	8
		2020.	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	3		6
3	Zavod za specijalno obrazovanje i vaspitanje Mjedenaica	2019.	1	0	0	0	0	0	0	1	3	0	0	1	6
		2020.	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	1	4
4	Centar za obrazovanje, vaspitanje i rehabilitaciju slušanja i govora Tuzla	2019.	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
		2020.	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0		0
5	Đački dom Zenica	2019.	0	0	2	0	1	0	0	0	2	0	1	1	7
		2020.	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	3	1	7
6	Prijevoz	2019.	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	3
		2020.	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	3
UKUPNO		2019.	1	0	2	2	2	1	0	1	6	2	9	2	28
UKUPNO		2020.	1	0	1	1	1	2	0	0	4	2	8	2	22

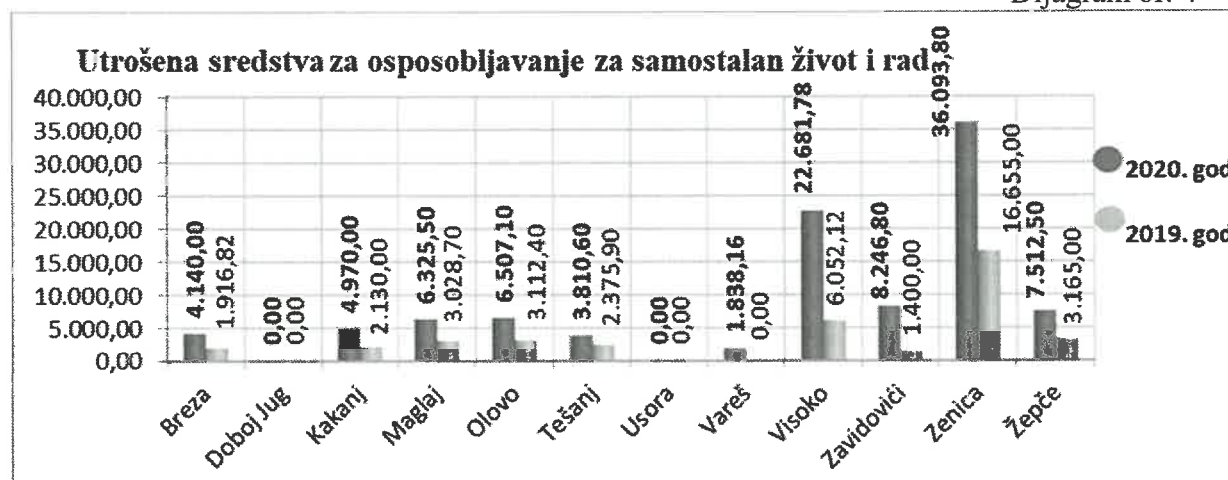
Pravo na internatski smještaj u ustanovama za osposobljavanje za život i rad u 2020. godini ostvarivalo je 19 djece i mladih osoba ometenih u psiho-fizičkom razvoju, dok su pravo na prijevoz do obrazovne institucije ostvarivala 3 korisnika, i to po jedan korisnik iz: Zenice, Visokog i Olova. To znači da je za finansiranje prava ukupno 22 korisnika u 2020. godini iz Budžeta Kantona utrošeno 39.835,94 KM. U 2019. godini internatski smještaj je ostvarivalo 25 korisnika i 3 korisnika su ostvarivala pravo na prijevoz, tako da je za ukupno 28 korisnika ovog prava iz Budžeta Kantona utrošeno 102.126,24 KM. Dakle, pravo na osposobljavanje za život i rad u 2020. godini ostvarivalo je manje 6 korisnika i utrošeno je manje sredstava za 62.290,30 KM ili oko 63,95%. U periodu april-avgust 2020. godine, zbog epidemiološke situacije prouzrokovane virusom COVID-19, obustavljen je rad ustanova za osposobljavanje za život i rad, te je iz tog razloga utrošeno manje sredstava za finansiranje ovog prava u odnosu na 2019. godinu.

Više komparativnih podataka o broju korisnika i potrošnji sredstava, po gradovima /općinama Kantona može se vidjeti u dijagramima br. 3 i 4.

Dijagram br. 3

Dijagram br. 4

3.1.5. Smještaj u drugu porodicu

Smještaj u drugu porodicu mogu ostvariti djeca i odrasla lica kojima je potrebna stalna briga i pomoć radi zadovoljavanja njihovih životnih potreba, a koje ne mogu ostvariti u krugu vlastitih porodica ili na drugi način i to pod uslovima propisanim Kantonalnim zakonom i Zakona o hraniteljstvu u Federaciji BiH („Službenim novinama Federacije BiH”, broj 19/17 – u daljem tekstu: *novi Zakon*). S obzirom da Kanton još nije uskladio svoje propise sa novim Zakonom, odredbe novog Zakona primjenjuju se neposredno, a Kantonalni zakon u pogledu finansiranja i učešća u troškovima smještaja.

S ciljem stvaranja uslova za adekvatnu primjenu novog Zakona, a u skladu sa propisanim obavezama, Federalno ministarstvo rada i socijalne politike provodi aktivnosti edukacije kako profesionalaca iz centara/službi, tako i potencijalnih i postojećih hranitelja. Na području Kantona djeluje 5 certificirana trenera/ profesionalaca iz centara za socijalni rad, koji provode edukacije hranitelja prema međunarodno priznatom „PRIDE“ modelu edukacije u oblasti hraniteljstva.

SD

Hraniteljstvo kao alternativni, vaninstitucionalni oblik zbrinjavanja djece i odraslih osoba predstavlja izazov za oblasti socijalne zaštite, u smislu razvijanja svijest građana i profesionalaca, uspostave i razvoja procedura te usluge hraniteljstva na području Kantona.

Članom 30. stav (3) novog Zakona propisano je da se rješenje o priznavanju prava na smještaj i upućivanje u hraniteljsku porodicu donosi uz prethodno pribavljenu saglasnost kantonalnog ministarstva u pogledu hraniteljske naknade i naknade za izdržavanje hranjenika. Broj izdatih saglasnosti za ostvarivanje prava djece na smještaj u hraniteljsku porodicu u 2020. godini prema gradovima/općinama Kantona naveden je u Tabeli br. 4.

Tabela br. 4

Date saglasnosti za smještaj u hraniteljsku porodicu	Breza	Doboj	Kakanj	Maglaj	Olovo	Tešanj	Usora	Visoko	Vareš	Zavidovi	Zenica	Žepče	Ukupno:
- srodnička porodica	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1	1	0	4
- nesrodnička porodica	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	1	4
Ukupno:	0	0	0	1	0	2	0	1	0	1	2	1	8

Vežano za navedene podatke, bitno je naglasiti da je u svrhu primjene novog Zakona ovo ministarstvo dalo 8 saglasnosti za nastavak smještaja korisnika u hraniteljskim porodicama, te da su, od ukupnog broja, date i saglasnosti za smještaj 2 odrasle osobe u hraniteljsku porodicu.

Prema Uputstvu o načinu usklađivanja novčanih iznosa, trebovanju i isplati novčanih naknada i pomoći za prava iz socijalne zaštite i zaštite porodice sa djecom, broj: 09-45-52-15-1/20 od 16.03.2020. godine, naknade su utvrđivane po novom Zakonu u iznosima datim u Tabeli br. 5.

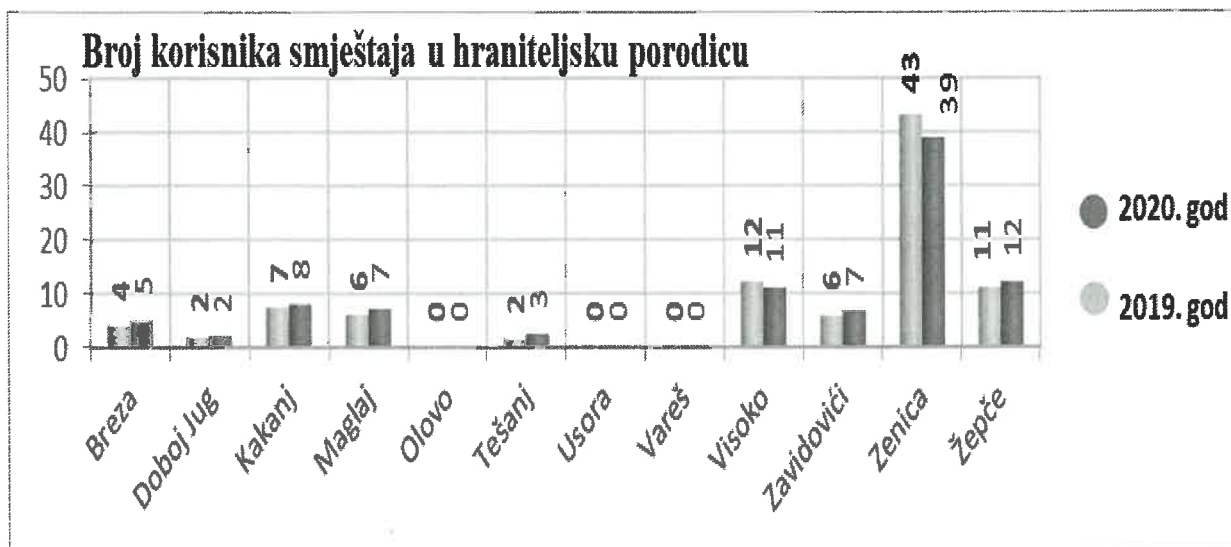
Tabela br. 5

Visina hraniteljske naknade i naknade za izdržavanje hranjenika	Isplata u 2020. godini
1. Naknada za prvog hranjenika u tradicionalnom hraniteljstvu (15%)	139,20 KM
1.1 Uvećana naknada za narednog hranjenika za 15% od iznosa za prvog hranjenika	20,88 KM
2. Naknada za prvog hranjenika u specijalizovanom hraniteljstvu (30%)	278,40 KM
2.1 Uvećana naknada za narednog hranjenika za 30% od iznosa za prvog hranjenika	55,68 KM
3. Naknada za izdržavanje hranjenika u tradicionalnom hraniteljstvu (30%)	278,40 KM
4. Naknada za izdržavanje hranjenika u specijalizovanom hraniteljstvu (50%)	464,00 KM

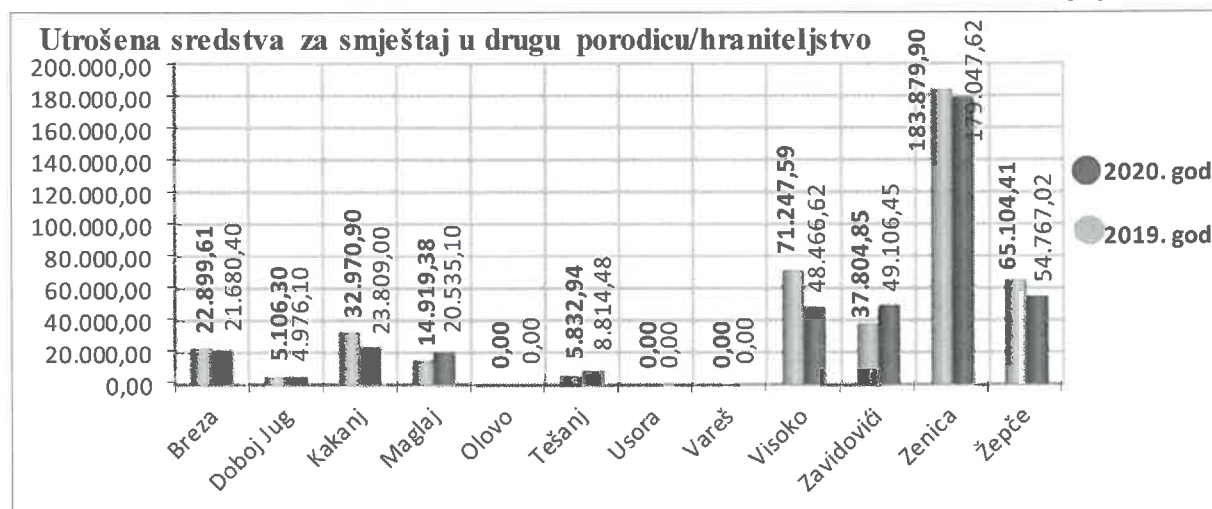
* Procenat od objavljene prosječne plaće Federacije BiH za 2019. godinu koja je iznosila 928,00 KM.

Detaljniji pokazatelji o broju korisnika i utrošenim sredstvima za pravo na smještaj djece i odraslih u drugu porodicu, po gradovima/općinama Kantona za 2019. i 2020. godinu, dati su u dijagramima br. 5 i 6.

Dijagram br. 5

Dijagram br. 6

U 2020. godini, ovo pravo je ostvarilo 93 korisnika i za finansiranje naknada iz Budžeta Kantona utrošena su sredstva u iznosu 411.202,79 KM. Poređenjem navedenih podataka sa podacima iz 2019. godine, kada je za 93 korisnika utrošeno 439.765,88 KM, može se konstatovati da su utrošena manja finansijska sredstva za 28.563,09 KM ili oko 6,50%, na što je uticala retroaktivna isplata naknada za hranitelja i naknada za izdržavanje hranjenika u 2019. godine. Podaci o odobrenim sredstvima i broju korisnika po gradovima/općinama Zeničko-dobojskog kantona, predočeni su u Tabeli br. 8, na strani broj 22.

3.1.6. Smještaj u ustanove socijalne zaštite

Prema Kantonalnom zakonu, smještaj u ustanovu socijalne zaštite može ostvariti dijete i odraslo lice kojem je potrebna stalna briga i pomoć u zadovoljavanju njihovih životnih potreba, a ne može ih ostvariti u vlastitoj ili drugoj porodici ili na drugi način, a pod uslovima i na način predviđen Kantonalnim i Federalnim zakonom. Ovim pravom obezbjeđuje se zbrinjavanje: djece bez roditeljskog staranja, djece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, odgojno zanemarene i zapuštene djece, djece žrtava nasilja u porodici, djece sa poremećajima u ponašanju, samohranih nezaposlenih trudnica i samohranih nezaposlenih majki sa djetetom do 12 mjeseci starosti, lica s invaliditetom, lica sa duševnim smetnjama, starijih lica bez

porodičnog staranja u stanju socijalne potrebe i lica koja su ovisna o psihoaktivnim supstancama.

U skladu sa Kantonalnim zakonom, ugovorno su regulisani međusobni odnosi i obaveze o načinu pružanja i finansiranja usluga između Ministarstva i javnih ustanova socijalne-zdravstvene zaštite sa područja Bosne i Hercegovine, uključujući i Ustanovu „Centar za zbrinjavanje i njegu starih i iznemoglih lica“ Zenica čiji je osnivač nevladina organizacija. Saradnja je ostvarena i sa privatnom Ustanovom „Zlatno doba“ Usora, gdje su smještene dva korisnika putem JU Centar za socijalni rad Maglaj. Prema podacima za 2020. godinu. Ministarstvo i dalje uzima u razmatranje, kao prioritet, javne i privatne ustanove socijalne zaštite sa područja Kantona za smještaj korisnika, zbog očuvanja veza i održavanja kontakta korisnika sa srodnicima/starateljima, te korištenja i jačanja postojećih resursa u Kantonu.

Na području Kantona, pored centara/sluzbi, djeluju i sljedeće ustanove socijalne zaštite:

- **za smeštaj djece bez roditeljskog staranja:** JU „Dom porodica“ Zenica sa uslugama Prihvatilišta za samohrane nezaposlene trudnice i samohrane nezaposlene majke sa djetetom do 12 mjeseci starosti i Prihvatne stanice, te Ustanova za prihvata i odgoj djece „Mala škola“ Vareš;
- **za dnevno zbrinjavanje djece sa teškoćama u razvoju i odraslih osoba sa invaliditetom:** JU Centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Zeničko-dobojskog kantona u čijem sastavu djeluje Odjeljenje za rano podsticanje razvoja i rane intervencije u Zenici, te poslovne jedinice, odnosno dnevni centri u Visokom sa ispostavom u Zenici, Tešnju i Žepče/Maglaju sa ispostavom u Maglaju;
- **za stanovanje u lokalnoj zajednici uz stručnu podršku:** Ustanova „Sumero centar za podršku osobama sa invaliditetom u zajednici“, Podružnica Zenica koja omogućava stručnu svakodnevnu i kratkotrajnu podršku ili svakodnevnu i intenzivnu podršku ili 24-satnu sveobuhvatnu podršku;
- **smještaj starijih osoba u stanju socijalne potrebe i bez porodičnog staranja:** JU „Penzionerski dom sa stacionarom“ Zeničko-dobojskog kantona, JU „Dom za stara lica Zenica“ Zenica, Ustanova za smještaj starijih lica „Zlatno doba“ Usora, Ustanova za smještaj starih i iznemoglih lica „SIRA DOM“ Tešanj, Ustanova za smještaj i njegu starih osoba „Rajkovača&Šušak“ Usora, Ustanova „Centar za zbrinjavanje i njegu starih i iznemoglih lica“ Zenica, Ustanova MINISTRO dom za starije i nemoćne Žepče. Ustanova za smještaj i njegu starijih osoba u Tešnju i dalje nije aktivna;
- **kućna njega i pomoć u kući:** Ustanova za kućnu njegu SeVital Kakanj.

Vezano za procedure ostvarivanja prava na smještaj u ustanove socijalne zaštite, Ministarstvo prvenstveno upućuje centre/sluzbe na postupanja s ciljem stvaranja uslova za ostanak lica u porodičnom okruženju i lokalnim zajednicama. Također, Ministarstvo je provodilo aktivnosti u skladu sa Akcionim planom za provedbu Strategije deinstitucionalizacije i transformacije ustanova socijalne zaštite u Federaciji BiH (2014-2020) s ciljem unapređenja uslova za razvoj sistema socijalne zaštite kojim će se osigurati poboljšanje kvaliteta života, nediskriminacija, zaštita ljudskih prava i sloboda za sve korisnike socijalne zaštite kroz tranziciju s institucionalne brige na socijalnu brigu u zajednici.

Međutim i dalje je prisutna potreba za institucionalnim smještajem usljed nedovoljno razvijenih usluga alternativne brige u lokalnim zajednicama, nedovoljne međusektoralne saradnje i podrške ustanova i institucija koje djeluju u ključnim sektorima na nivou lokalnih zajednica a odgovorne su da omoguće adekvatnu stručnu podršku i brigu za navedena lica i njihove porodice, te nedovoljne odgovornosti i informisanosti srodnika/ staratelja.

Stim u vezi, Ministarstvo donijelo Instrukciju o postupku ostvarivanja prava na smještaj lica u ustanove socijalne zaštite, broj: 09-35-12695-4-16/17 od 12.05.2020. godine, sa naglaskom na vršenje postupanja po pitanju prethodnih radnji s ciljem iscrpljenja svih postojećih resursa s

ciljem prevencije od institucionalnog smještaja, te se i dalje primjenjuje praksa izdavanja saglasnosti za privremeni smještaj u ustanove socijalne zaštite, posebno kada su u pitanju djeca bez roditeljskog staranja ili osobe s invaliditetom i osoba sa duševnim oboljenjima.

Shodno odredbama Kantonalnog zakon, nakon utvrđivanja stvarnog činjeničnog stanja i utvrđivanja nemogućnosti ostanka lica u stanju socijalne potrebe u porodici ili lokalnoj zajednici, odnosno u slučajevima kada će se ostvareno pravo djelimično ili u potpunosti finansirati iz Budžeta Kantona, prvostepeni organi podnose zahtjev za saglasnost Ministarstva za ostvarivanju prava na: smještaj u ustanovu socijalne zaštite, smještaj u hraniteljsku porodicu, smještaj u terapijske zajednice, smještaj u ustanove radi osposobljavanja za život i rad, te za plaćanje troškova sahrane/dženaze korisnika smještaja u ustanovi socijalne zaštite.

Na osnovu podnesenih zahtjeva centara/službi, Ministarstvo je u 2020. godini izdalo 312 saglasnosti za 235 korisnika navedenih prava, s tim da broj izdati saglasnosti podrazumijeva i 168 obnovljenih saglasnosti za privremeni smještaj. Detaljni podaci su prikazani u Tabeli br. 6.

Tabela br. 6

Općina/ grad	Ukupan broj izdatih saglasnosti	Pregled o broju lica prema izdatim saglasnostim u 2020. godini i prema vrsti smještaja i troškova														Broj obnovljenih privremenih saglasnosti
		Ukupan broj lica	od čega mlđb. lica	od čega odrasla lica	Gender		privremene saglasnosti za smještaj u ustanovu	do važenja uslova za smještaj ustanovu	Ustanova Sumero	Prihvatilište pri JU "Dom porodica" Zenica	Hraniteljstvo		osposobljavanje za život i rad	terapijska zajednica	troškovi sahrane/dženaze/pokopa	
					M	Ž					strodnička porodica	nestrodnička porodica				
Breza	17	14	2	12	7	7	11	2	0	0	0	0	0	1	3	11
Doboj Jug	3	1	0	1	0	1	2	0	1	0	0	0	0	0	0	2
Kakanj	32	23	5	18	10	13	25	2	0	0	0	0	0	0	5	19
Maglaj	22	15	3	12	9	6	15	4	0	0	1	0	0	2	0	13
Olovo	5	4	0	4	3	1	1	1	0	0	0	0	0	0	3	0
Tešanj	14	11	4	7	7	4	8	1	0	0	2	0	0	3	0	8
Usora	1	1	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vareš	25	21	0	21	11	10	12	8	1	0	0	0	0	0	4	11
Visoko	29	25	11	14	14	11	17	5	2	0	0	1	1	1	2	17
Zavidovići	34	23	2	21	14	9	22	2	3	2	1	0	0	0	4	17
Zenica	105	78	9	69	42	36	64	12	9	2	1	1	2	3	11	58
Žepče	25	19	3	16	8	11	19	5	0	0	0	1	0	0	0	12
Ukupno:	312	235	39	196	125	110	197	42	16	4	5	3	3	10	32	168

Tokom 2020. godine, ovo ministarstvo je izvršavalo obavezu sufinansiranja ili finansiranja smještaja za ukupno 649 lica u 20 ustanova socijalne zaštite na području BiH. Posmatrajući sa aspekta uvođenja ili prekida prava na smještaj u ustanove, u januaru 2020. godine ovo pravo je ostvarivalo 550 lica, dok je u decembru 2020. godine ovo pravo ostvarivalo 570 lica, što ukazuje na fluktuaciju korisnika u pogledu novog smještaja, odnosno prekida smještaja. S tim u vezi, od ukupnog broja korisnika predmetnog prava, u 2020. godini je za 87 osoba prestao smještaj usljed smrti, napuštanja ustanove ili zbog usvojenja, te premještaja u hraniteljske porodice. Također, od navedenog ukupnog broja, u 7 ustanova socijalne zaštite na području Kantona, na smještaju su se nalazile 274 osobe.

Ministarstvo je također izvršavalo obavezu sufinansiranja usluga ranog poticaja razvoja i rane intervencije i dnevnog zbrinjavanja pri JU Centar za djecu i odrasle osobe s posebnim

potrebama Zeničko-dobojskog kantona za 190 korisnika ranog podsticaja razvoja i rane intervencije i 282 korisniak dnevnog zbrinjavanja.

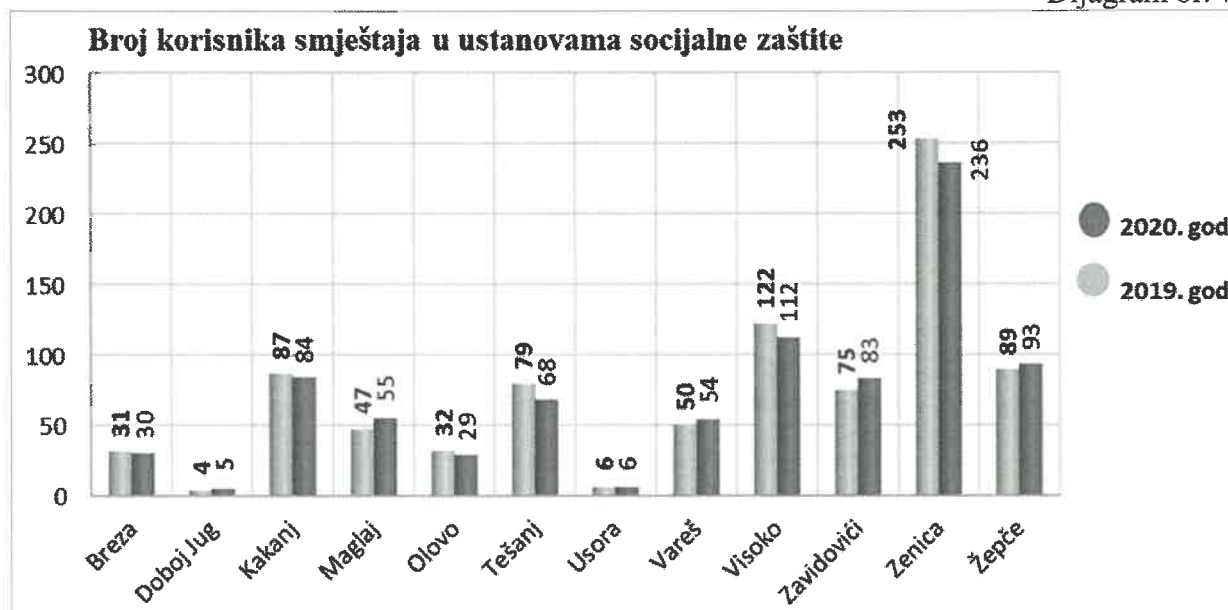
U 2020. godini je došlo do povećanja broja saglasnosti za smještaj osoba ovisnih o psihoaktivnim supstancama u terapijske zajednice u odnosu na 2019. godinu, sa 1 na 10 saglasnosti, i to u terapijske zajednice „CROPS” u Smolućoj kod Tuzle i „Marijanovac” u Aleksandrovcu. Postupak ostvarivanja predmetnog prava je vršen u skladu sa odredbama Kantonalnog zakona i Instrukcije o provođenju postupka smještaja lica ovisnih o psihoaktivnim supstancama u ustanove – terapijske zajednice, broj: 09-35-3651-2/09 od 27.04.2010. godine.

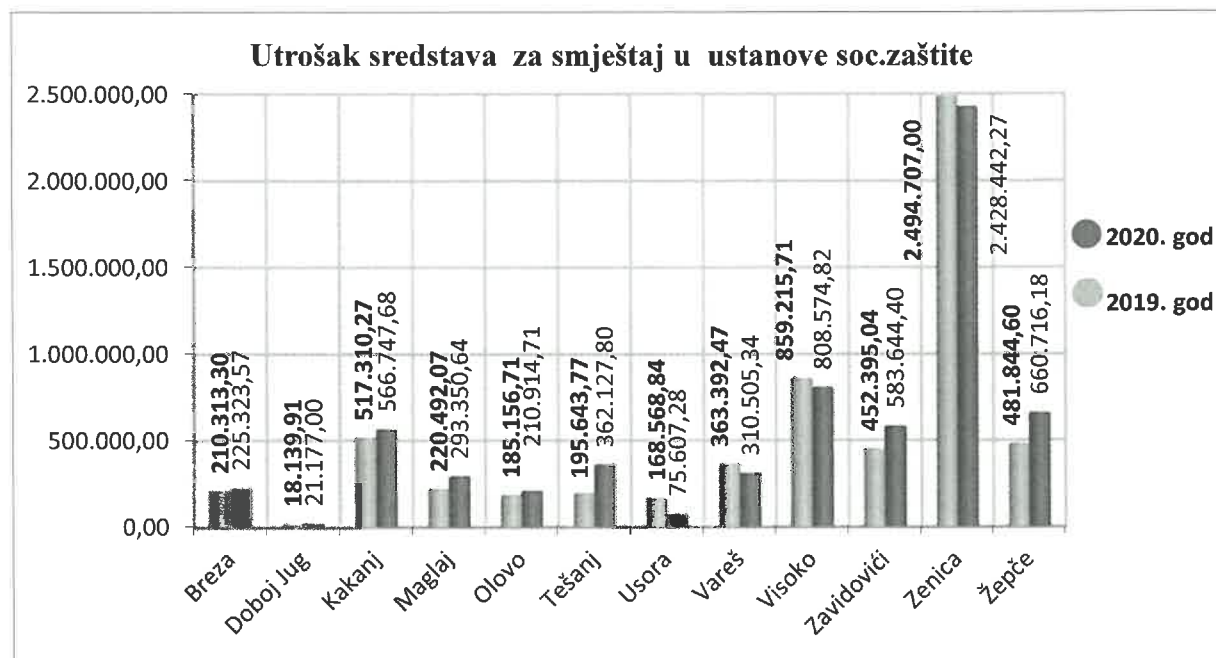
U skladu sa Kantonalnim zakonom, ovo ministarstvo je plaćalo troškove sahrane/ dženaze/ pokopa osoba koje su ostvarivale pravo na smještaj u ustanovu socijalne zaštite. U odnosu na 2019. godinu kada su date saglasnosti za ostvarivanje predmetnog prava za 29 korisnika, u 2020. godini su date saglasnosti za 32 osobe, s tim da je određeni broj korisnika preminuo i usljed posljedica COVID 19.

Tokom 2020. godine, ovo ministarstvo je izvršavalo obavezu sufinansiranja ili finansiranja smještaja za ukupno 572 lica u 21 ustanovi socijalne, odnosno socijalno-zdravstvene zaštite.

U narednim dijagramima br. 7 i 8, navedeni su uporedni pokazatelji o broju korisnika prava na smještaj u ustanove socijalne zaštite, kao i utrošena sredstva po gradovima/općinama Kantona.

Dijagram br. 7

Za finansiranje i sufinansiranje smještaja u ustanove socijalne zaštite, usluga ranog podsticaja razvoja i rane intervencije i dnevnog zbrinjavanja, te terapijske zajednice oko 855 korisnika u 2020. godini, utrošeno je 6.547.131,89 KM, dok je po istom osnovu u 2019. godini utrošeno 6.197.179,69 KM za oko 875 korisnika. Uporedni podaci ukazuju da je u 2020. godini broj korisnika manji za 20 korisnika, a da je došlo do utroška većeg iznosa budžetskih sredstava za oko 349.952,20 KM ili 5,65%.

Podaci o broju zbrinutih korisnika sa područja gradova/općina Kantona u ustanove socijalne zaštite prikazani su na strani broj 22. u Tabeli br. 8, dok su u narednoj Tabeli br. 7 dati podaci o broju korisnika i utrošku budžetskih sredstava za smještaj korisnika u ustanove socijalne zaštite na godišnjem nivou za period 2017.-2020. godina.

Tabela br. 7

USTANOVE SOCIJALNE ZAŠTITE		Ukupno za ustanove 2020	Ukupno za ustanove 2019	Ukupno za ustanove 2018	Ukupno za ustanove 2017	
1	Penzionerski dom sa stacionarom	broj	72	64	55	45
		KM	521.186,54	470.521,42	429.584,67	364.130,95
2	JU Dom za stara lica Zenica	broj	20	23	24	23
		KM	122.302,25	144.030,90	153.138,99	150.431,65
3	"Naš dom" d.o.o. Travnik	broj	17	19	21	22
		KM	99.611,17	122.607,49	143.569,22	150.621,95
4	Centar za zbrinjavanje i njegu starih i iznemoglih lica Zenica	broj	6	3	0	
		KM	37.707,00	19.043,00	325,00	
5	Zlatno doba Usora	broj	3	1		
		KM	22.655,00	1.600,00		
6	Sumero Centar za podršku osobama s invaliditetom u zajednici	broj	43	37	33	28
		KM	430.888,81	377.397,40	296.763,04	257.502,38
7	Zavod za zbrinjavanje MI djece i omladine Pazarić	broj	62	66	67	68
		KM	685.352,39	727.219,63	751.972,97	752.931,62

8	Zavod za zbrinjavanje MIL - Drin	broj	159	152	143	137
		KM	1.543.562,86	1.480.684,67	1.404.045,32	1.420.953,26
9	Zavod za zbrinjavanje MI osoba Bakovići	broj	93	87	83	78
		KM	956.607,79	886.705,96	852.647,63	790.305,14
10	JU Dom za lica sa invaliditetom Višegrad	broj	1	1	1	1
		KM	6.503,80	6.676,40	6.967,20	7.108,00
11	JU Dom za lica sa invaliditetom Prijedor	broj	1	1	1	1
		KM	8.349,60	8.664,00	8.664,00	8.664,00
12	Zavod za liječenje "Jakeš" Modriča	broj	2	2	2	2
		KM	10.933,92	10.933,92	11.211,44	11.529,00
13	JU "Dom-porodica" Zenica	broj	67	76	75	72
		KM	816.000,00	757.800,00	756.900,00	776.000,00
14	"Mala škola" Vareš	broj	2	3	3	3
		KM	4.969,92	10.753,68	12.294,72	12.294,72
15	Dom zadjecu bez roditeljskog staranja Sarajevo	broj	0	0	1	1
		KM	0,00	0,00	5.950,00	7.140,00
16	Zavod za vaspitanje muške djece i omladine Sarajevo	broj	2	2	1	1
		KM	21.978,20	27.924,42	7.893,72	4.050,30
17	Edukacijsko-rehabilitacijski Centar DUGA Novi Travnik	broj	2	2	2	2
		KM	19.200,00	19.000,00	16.800,00	16.480,00
18	SOS Kinderdorf Sarajevo	broj	5	6	9	12
		KM	16.753,36	17.119,20	22.885,50	29.387,81
19	Međunarodni forum solidarnosti EMMAUS	broj	1	1	1	1
		KM	5.517,76	6.110,40	11.139,90	10.304,02
20	FONDACIJA "SELO MIRA" Lukavac - Turija	broj	10	7	9	12
		KM	59.085,00	42.420,00	55.989,83	73.107,16
21	"Majčino selo" Međugorje	broj	1	1	1	1
		KM	4.186,60	4.567,20	4.567,20	4.567,20
22	Sveta obitelj Mostar	broj	0	1	1	1
		KM	0,00	5.080,00	16.080,00	19.389,00
23	JU Centar za djecu i odrasle s posebnim potrebama Zenica	broj	114	123	118	90
		KM	1.129.999,92	1.000.000,00	927.912,58	248.587,56
24	DC Maglaj	broj	55	79	71	66
		K M	0,00	0,00	23.634,00	141.804,0 0
25	JU Centar - PJ Visoko	broj	72	73	74	70
		KM	0,00	0,00	33615,84	201.695,04
26	JU Centar - PJ Tešanj	broj	42	41	37	34
		KM	0,00	0,00	10.837,58	65.025,48
27	JU Centar - dnevni borvak (Dom porodica, JU Škola i dr.)	broj				18
		KM				120.000,00
28	Centar za odvikavanje od ovisnosti „Marjanovac“	broj	3	4	4	2
		KM	13750,00	15.820,00	20.000,00	11.550,00
29	Centar za odvikavanje od ovisnosti „Smoluća“ Lukavac	broj	1	1	4	1
		KM	10.030,00	4500,00	17100,00	3.300,00
UKUPNO		broj	855	875	842	791

	KM	6.547.131,89	6.167.179,69	6.002.165,35	5.658.860,24
UKUPNO NA PODRUČJU ZE- DO KANTONA	broj	495	522	491	430
	KM	3.085.709,44	2.777.146,40	2.644.681,42	2.217.471,78

U izvještajnom periodu, JU Centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Zeničko-dobojskog kantona (uključujući Odjeljenje za rano podsticanje razvoja i rane intervencije u Zenici, te u poslovnim jedinicama, odnosno dnevnim centrima Visoko sa ispostavom u Zenici, Tešanj i Žepče/Maglaj sa ispostavom u Maglaju) je omogućila stručne usluge za 283 korisnika i njihove porodice, kako u prostorijama ustanove i navedenih poslovnih jedinica, tako i na terenu kroz rad mobilnog tima.

U nastavku slijede informacije o drugim aktivnostima koje je provelo ovo Ministarstvo u izvještajnom periodu, uz osvrt na stanje, probleme i rad ustanova socijalne zaštite sa području Kantona za 2020. godinu:

- Kontinuirano se ostvaruje saradnja sa ustanovama, institucijama i organizacijama civilnog društva na svim nivoima s ciljem provedbe zakonskih i podzakonskih akata, te razvojnih strateških dokumenata.
- Kontinuirano izvještavanje i dostava podataka i informacija traženih od strane Federalnog ministarstva rada i socijalne politike:
  - Informacija o stanju, problemima i radu ustanova socijalne zaštite na području Zeničko-dobojskog kantona za 2019. godinu,
  - Informacija o realizaciji Zaključka Vlade Federacije BiH V. Broj: 150/2018 od 18.01.2018. godine, vezanog za određivanje prisilnog smještaja osoba s duševnim smetnjama u ustanovama socijalne zaštite,
  - Podaci o usvojenju i starateljstvu na Zeničko-dobojskom kantonu za 2019. godinu;
  - Informacija o mjerama koje su poduzele ustanove socijalne zaštite sa područja Zeničko-dobojskog kantona s ciljem dosljedne provedbe naredbi Federalnog štaba civilne zaštite
- I dalje je aktuelna problematika smještaja osoba s duševnim smetnjama vezano za aktuelne presude za ljudska prava u predmetu Hadžimejlić Zuhra i drugi protiv Bosne i Hercegovine (Aplikacija br. 3427/13, 74569/13 i 7157/14) od 03. novembra 2015. godine, te pokrenute aktivnosti na federalnom nivou nisu još uvijek rezultirale harmonizacijom zakonske regulative što centre/službe dodatno opterećuje u vršenju nadležnih postupanja i zaštit prava osoba s duševnim smetnjama. Dodatnu poteškoću predstavlja neadekvatno postupanje pravosudnih organa i nedovoljno razumijevanje zdravstvenih ustanova.
- Prema podacima centara/službi, u izvještajnom periodu je došlo do potpunog usvojenja 3 djece bez roditeljskog staranja starosti od 0-5 godine, iako je u centrima/službama evidentirano 228 osoba - potencijalnih usvojitelja. Ovaj vid zaštite djece bez roditeljskog prava nedovoljno je iskorišten usljed neispunjavanja uslova za prethodno pokretanje postupka usvojenja, najčešće jer jedan ili oba roditelja nisu dali pristanak ili roditeljima nije oduzeto roditeljsko pravo usljed neadekvatne brige o djetetu. Sve ovo za posljedicu ima da većina djece bez roditeljskog staranja odrasta u institucionalnom smještaju, jer se u većini slučajeva ne izriču ili ne izvršavaju sankcije koje su često i neadekvatne prema roditeljima koji izbjegavaju da izvršavaju roditeljsku dužnost prema djeci. Na ovu situaciju bitno utiče i činjenica da ne djeluje inspektorat za socijalnu zaštitu i zaštitu porodice sa djecom na nivou Federacije BiH, odnosno ne vrši se inspeksijski nadzor nad primjenom Porodičnog zakona Federacije BiH. S druge strane, u ustanovama socijalne zaštite sa nalazilo 102 malodobne djece i mladih lica bez roditeljskog staranja. Tokom godine za 15 korisnika prestalo predmetno pravo zbog povratka u porodicu, napuštanja ustanove ili smještaj u hraniteljsku porodicu. Od navedenog ukupnog broja, 11 malodobne djece se nalazilo ili je, usljed otežanog zdravstvenog stanja, premješteno na zavodski smještaj van Kantona. Zbog svega navedenog za preveniranje ove pojave neophodno jačanje socijalnih mreža i međusektorske

saradnje u lokalnim zajednicama sa fokusom na praćenje i pružanje podrške i pomoći djeci čiji roditelji u određenom periodu nisu u mogućnosti da izvršavaju roditeljsku dužnost usljed bolesti i teške materijalne situacije, kao i djeca sa teškoćama u razvoju koja imaju potrebu za alternativnim vidovima zbrinjavanja, jer se potencijalni usvojitelji ili hranitelji u praksi vrlo rijetko odlučuju da preuzmu brigu o istima.

- Vršenje nadzora i saradnje s ciljem unapređenja usluga smještaja u ustanovama socijalne zaštite, stanovanja osoba s invaliditetom u lokalnim zajednicama uz podršku, te ranog poticaja razvoja i dnevnog zbrinjavanja za djecu i odrasle osobe sa invaliditetom.
- Ministarstvo je, u saradnji sa JU Penzionerski dom sa stacionarom Zeničko-dobojskog kantona i Federalnim zavodom za penziono i mirovinsko osiguranje, provodilo aktivnosti koje su rezultirale produženjem Ugovora o ustupanju na upotrebu poslovnog prostora objekta „Penzionerski dom“ u Zenici navedeno ustanovi.
- Proveden je postupak nominiranja kandidata za pozicije predsjednika i članova Upravnog odbora i Nadzornog odbora JU Centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Zeničko-dobojskog kantona.
- Na prijedlog Ministarstva, Vlada Zeničko-dobojskog kantona je na 55. sjednici od 13.05.2020. godine donijela zaključke o primanju na znanje izvještaja o radu JU „Penzionerski dom sa stacionarom“ Zeničko-dobojskog kantona i JU Centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Zeničko-dobojskog kantona za 2019. godinu, a koji su naknadno prihvaćeni i od strane Skupštine Zeničko-dobojskog kantona.
- U Budžetu Kantona za 2020. godinu, planirana su sredstva u ukupnom iznosu od 1.130.000,00 KM za rad JU Centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Zeničko-dobojskog kantona, čime su omogućene besplatne stručne i druge usluge za korisnike ove ustanove sa područja Kantona.

Ustanova se i dalje suočava sa poteškoćama u obezbjeđenju finansijskih sredstava za rad s obzirom da je prisutno kašnjenje uplata sredstava po potpisanim ugovorima sa ustanovom od strane pojedinih općina i to zbog teške finansijske situacije sa kojima se iste suočavaju, posebno Općina Vareš i Općina Breza. U 2020. godini, Grad Visoko i Grad Zenica nisu pristupili potpisivanju ponuđenih ugovora o načinu finansiranja usluga ove ustanove niti su izdvojili sredstva za sufinansiranje rada ove ustanove. Zbog toga, ustanova otežano vrši svoju djelatnost i nije u mogućnosti da pruže potrebne usluge svim zainteresovanim i upućenim korisnicima te vodi listu čekanja. Odlukom Skupštine Zeničko-dobojskog kantona o osnivanju JU Centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 4/14 i 15/16), propisano da se sredstva za rad obezbjeđuju iz Budžeta Kantona i po osnovu ugovora sa gradom/općinama o učešću u pokriću dijela ili ukupnih troškova, te drugih izvora. Ugovorom o načinu funkcionisanja ove ustanove je uređeno da će Kanton učestvovati sa 2/3 sredstava, a općine/gradovi sa 1/2, i to ovisno procentualnom broju stanovnika istih u odnosu na ukupan broj stanovnika Kantona prema popisu stanovnika iz 2013. godine, kako bi se usluge svim korisnicima sa područja Kantona obezbjedile besplatno. Stoga je potrebno naglasiti da je neophodna podrška zakonodavne i izvršne vlasti lokalnih zajednica i Kantona zbog konačnog rješavanja problematike finansiranja usluga ove Ustanove, kao i izdvajanja dodatnih sredstava u svrhu kontinuiranog unapređenja kvaliteta usluga i zapošljavanja nedostajućeg kadra.

- Kako bi se osiguralo funkcionisanje ustanova, na prijedlog Ministarstva, Vlada Zeničko-dobojskog kantona je odobrila kantonalnim ustanovama socijalne zaštite dodatna finansijska sredstva kako slijedi:
  - Zaključkom donesenim na 62. sjednici od 26.06.2020. godine, odobrena su sredstva u iznosu od 2.855,00 KM JU Centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Zeničko-dobojskog kantona, kao učešće u finansiranju realizacije projekta „Opremanje kabineta za

- terapeutski rad i senzornu stimulaciju kod djece i mladih sa poteškoćama u razvoju u povratničkim naseljima u Zeničko-dobojskom kantonu sa naglaskom na općinu Žepče”;
- Odlukom donesenoj na 83. sjednici od 06.11.2020. godine, JU Centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Zeničko-dobojskog kantona su odobrena interventna sredstva u iznosu od 114.826,14 KM za izmirenje dugova prema dobavljačima na dan 30.09.2020. godine, sa ciljem neometanog funkcionisanja ustanove;
  - Odlukom donesenoj 89. sjednici od 06.11.2020. godine, JU Penzionerskom domu sa stacionarom Zeničko-dobojskog kantona su odobrena interventna sredstva u iznosu od 50.000,00 KM na ime sufinansiranja troškova zamjene stolarije u objektu „Penzionerski dom“ u Zenici, s ciljem poboljšanja uslova stanovanja osoba zbrinutih i smještenih u ovoj ustanovi.
  - Ministarstvo je i dalje ostvarivalo uspješnu saradnju sa Ustanovom „Sumero centar za podršku osobama s invaliditetom u zajednici“ Podružnica Zenica, te je u 2020. godini finansiralo i sufinansiralo smještaj za ukupno 49 korisnika u 15 stambenih jedinica na području grada Zenica i općine Kakanj, s tim da je za 6 korisnika prestalo pravo u toku godine. U pitanju su korisnici iz sljedećih gradova/općina Kantona: Kakanj, Tešanj, Vareš, Visoko, Zavidovići, Zenica i Žepče. Od navedenog ukupnog broja, 22 korisnika su premještena u ovu ustanovu iz zavodskog smještaja /Drin, Bakovići i Pazarići) i JU „Dom porodica“.
Stručnu podršku za korisnike omogućavalo je 13 asistenata s ciljem njihovog osposobljavanja za samostalan život i socijalno uključivanje u lokalnoj zajednici. Stručna podrška podrazumijeva svakodnevnu i kratkotrajnu podršku ili svakodnevnu i intenzivnu podršku ili 24-satnu sveobuhvatnu podršku.
  - Na prijedlog Ministarstva, Vlada Zeničko-dobojskog kantona je na 46. sjednici od 03.03.2020. godine donijela Zaključak o prihvatanju Akcionog plana transformacije JU „Dom porodica“ Zenica za period 2020-2024. godina;
  - Na prijedlog Ministarstva, Vlada Zeničko-dobojskog kantona je imenovala međusektoralnu Radnu grupa za provedbu Mape za implementaciju preporuka dokumenta: „Analiza postojećih propisa i praksi kod procjene i upućivanja djece s teškoćama u deset kantona Federacije Bosne i Hercegovine“ na području Zeničko-dobojskog kantona.
S tim u vezi, ovo ministarstvo, Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport i Ministarstvo zdravstva su obavezani da aktivno učestvuju i daju doprinos u procesu usklađivanja sistema procjene djece sa teškoćama sa Međunarodnom klasifikacijom zdravlja, invaliditeta i funkcionisanja.
  - Ministarstvo je blagovremeno prosljeđivalo ustanovama socijalne zaštite naredbe i preporuke nadležnih kriznih štabova koje su donesene s ciljem sprječavanja širenja COVID-19 i zaštite korisnika i zaposlenika. Također je saradivalo sa Federalnim ministarstvo rada i socijalne politike u pogledu obezbjeđenja zaštitne opreme i sredstava za ustanove, s tim da je navedeno ministarstvo odlučivalo kojim ustanovama će se dodjeliti predmetna pomoć. O pojedinačnim zahtjevima određenih ustanova, Ministarstvo je obavještavalo nadležne krizne štabove zbog rebalansa Budžeta Kantona i umanjениh sredstava u 2020. godini.
  - Vlada Zeničko-dobojskog kantona je 71. sjednici od 26.08.2020. godine donijela Zaključak o prihvatanju dokumenta „Analiza stanja socijalne zaštite u Zeničko-dobojskog kantona sa posebnim osvrtom na utjecaj pandemije korona virusa na sistem socijalne zaštite“, koji je izrađen u saradnji Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona i Društva socijalnih radnika Zeničko-dobojskog kantona uz podršku UNICEF BiH.
  - Prema informacijama o stanju i problemima, ustanove socijalne zaštite za smještaj, stanovanje osoba s invaliditetom u lokalnoj zajednici uz podršku, te rano podsticanje razvoja i rane intervencije i dnevno zbrinjavanje sa područja Kantona za 2020. godinu, ukazale su, između ostalog, sljedeće:

- da su se u radu suočile sa problemima nastalim usljed pandemije Covid-19 i to u pogledu: održavanja kontinuiteta i organizacije rada i zaštite korisnika i zaposlenika posebno u slučaju oboljevanja korisnika ili zaposlenika, poteškoća u pogledu prijema korisnika, odnosno umanjenja broja korisnika, povećanja neplaniranih troškova, nemogućnost angažovanja neophodnog kadra, manjak razumijevanja i podrške od strane pojedinih zdravstvenih ustanova po pitanju pružanja medicinskih usluga za starija lica/korisnike, uključujući i bolničko liječenje u slučaju da su oboljeli od virusa, potrebe formiranja COVID odjela i nabavke opreme za rad sa oboljelim, poteškoća vezana za provedbu novog modela online nastave za štíćenike (neadekvatna oprema i tehnički uređaji), zabrane posjeta i izlazaka, neadekvatne opremljenosti zaštitnom opremom i dezinfekcionim sredstvima, umanjenim donacijama u odnosu na prethodnu godinu i drugo;
- u vezi sa naredbama Štaba civilne zaštite Federacije BiH, Ustanova „Sumero centar za podršku osobama sa invaliditetom u zajednici“ Podružnica Zenica, ukazala je na dodatno usložnjenu brigu i podršku osobama s invaliditetom s mentalnim i intelektualnim teškoćama, te poteškoće zbog nemogućnosti smještaja osoba s invaliditetom. Prema podacima ove ustanove, u periodu mart - maj 2020. godine, povećan je broj osoba s invaliditetom zatečenih u beskućništvu ili u akutnoj potrebi za podrškom usljed nemogućnosti socijalnim, zdravstvenim i društvenim uslugama u zajednici. Također su ukazali na nemogućnosti socijalne integracije korisnika, kao i 'burn out', odnosno sagorjevanje pružaoca usluga usljed dodatnog angažmana usljed pandemije, ali i na činjenicu da se, bez obzira na okolnosti, osobe s invaliditetom ne mogu ostaviti po strani;
- Predstavnici Ministarstva i javnih i drugih ustanova socijalne zaštite sa područja Zeničko-dobojskog kantona su i u ovoj godini učestvovali na događajima (u većini online putem) kao što su: konferencije, javne rasprave, okrugli stolovi, edukacije i slično, kao i u članstvu radnih grupa i koordinacionih tijela uspostavljenih za provedbu reformskih procesa u ovoj oblasti.

Pregled broja korisnika sa Zeničko-dobojskog kantona i utroška sredstava za smještaj u ustanove i druga prava iz socijalne zaštite u 2020. godini

Tabela br. 8

Redni broj	OPĆINE ZENIČKO- DOBOJSKOG KANTONA													UKUPNO
	Breza	Doboj Jug	Kakanj	Maglaj	Olovo	Tešanj	Usora	Vareš	Visoko	Zavidovići	Zenica	Zepče	UKUPNO	
1	broj	36	0	176	67	26	96	17	25	115	161	459	91	1.268
	Stalna novčana pomoć, broj priznatih prava KM	35.446,05	0,00	176.900,98	66.060,12	25.282,10	93.972,05	16.661,95	27.154,33	116.329,16	157.497,23	479.897,66	89.171,82	1.284.373,45
2	broj	104	36	133	79	71	96	59	96	110	62	253	80	1.179
	Jednokratne novčane pomoći KM	9.400,00	6.400,00	16.000,00	9.600,00	9.400,00	17.000,00	7.200,00	9.400,00	17.900,00	10.300,00	40.500,00	12.000,00	165.100,00
3	broj	5	2	8	7	0	3	0	0	11	7	39	12	93
	Hramiteljstvo KM	21.680,40	4.976,10	23.809,00	20.535,10	0,00	8.814,48	0,00	0,00	48.466,62	49.106,45	179.047,62	54.767,02	411.202,79
4	broj	21	1	48	81	23	66	5	37	138	48	332	55	855
	Smještaj u ustanove socijalne zaštite KM	225.323,57	21.177,00	566.747,68	293.350,64	210.914,71	362.127,80	75.607,28	310.505,34	808.574,82	583.644,40	2.428.442,27	660.716,18	6.547.131,89
5	broj	1	0	1	1	1	2	0	0	4	2	8	2	22
	Osposobljavanje za samostalan život i rad KM	1.916,82	0,00	2.130,00	3.028,70	3.112,40	2.375,90	0,00	0,00	6.052,12	1.400,00	16.655,00	3.165,00	39.835,94
UKUPNO	broj	167	39	366	235	121	263	81	158	378	280	1.091	240	3.417
	KM	293.767	32.553	785.588	392.575	248.709	484.290	99.469	347.060	997.323	801.948	3.144.543	819.820	8.447.644

3.1.7. Kućna njega i pomoć u kući

Pravo na kućnu njegu i pomoć u kući ima osoba kojoj je zbog privremenih promjena u zdravstvenom stanju ili tjelesnom oštećenju, neophodno potrebna kućna njega i pomoć u kući, ukoliko je potpuno nesposobno za samostalan rad i privređivanje, starija od 65 godina (muškarac), odnosno 60 godina (žena) i osoba sa trajnim smetnjama u fizičkom i psihičkom razvoju, koja nije u stanju da se sama stara o sebi. Ovo prava proizilazi iz Kantonalnog zakona gdje su propisani bliži uvjeti. Uslugu obezbjeđuje i finansira grad/općina, a realizuje se angažovanjem udruženja, pravnog ili fizičkog lica za pružanje usluga kućne njege i pomoći u kući, ukoliko ima iskustvo, te posjeduje materijalne i kadrovske kapacitete.

Značaj ostvarivanja ovog prava za građane, ogleda se u omogućavanju blagovremene i kontinuirane usluge u kućnom i humanijem okruženju korisnika, odnosno boravku u lokalnoj zajednici i iskorištavanju postojećih kapaciteta i resursa korisnika i lokalne zajednice.

Međutim, ova usluga se i dalje ne primjenjuje u potrebnom opsegu, te se omogućava sporadično u okviru realizacije projekata pojedinih nevladinih organizacija, te još uvijek nije prepoznat značaj iste u smislu sistemskog integrisanja usluge u lokalnim zajednicama i prevencije insitucionalnog smještaja starijih lica bez porodičnog staranja.

U izvještajnom periodu se i dalje provodio projekat mobilne kućne njege u objektima Radakovo i Crkvice koji za raseljena lica realizuje JU Penzionerski dom sa stacionarom Zeničko-dobojskog kantona u saradnji sa Ministarstvom, te je nastavljeno djelovanje privatne ustanove socijalne zaštite, odnosno Ustanove za kućnu njegu „SeVital“ iz Kaknja.

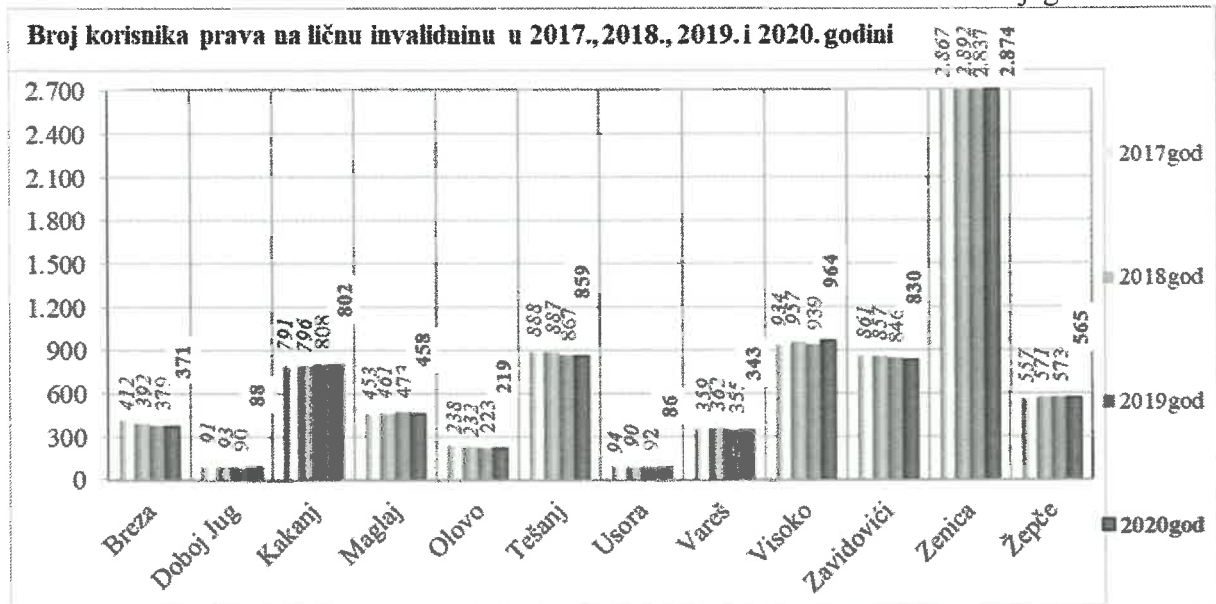
3.2. Osvrt na primjenu Federalnog Zakona u odnosu na ostvarivanje prava lica sa invaliditetom Zeničko-dobojskog kantona

Osnovna prava lica sa invaliditetom su definisana i uređena Federalnim zakonom i to kao: lična invalidnina, pravo na pomoć i njegu od drugog lica i pravo na ortopedski dodatak. Na osnovu nalaza i mišljenja Instituta za medicinsko vještačenje, ova prava mogu ostvariti lica kojima je utvrđena visina invaliditeta 90% ili 100% i utvrđena potreba za nekim od preostala dva prava, odnosno lice može ostvariti samo pravo na invalidninu u navedenom procentu i ako je utvrđena potreba istovremeno može ostvarivati pravo na pomoć i njegu od drugog lica i/ili pravo na ortopedski dodatak.

Postupak o priznavanju ovih prava vrši se putem centara/sluzbi i evidencija vodi u bazi SOTAC. Prema podacima iz navedene baze ukupan broj korisnika prava lica sa 100% ili 90% invaliditetom u Kantonu na kraju 2020. godine bio je 8.459 korisnika i ostvarivali su ukupno 18.314 prava. Tokom 2019. godine broj korisnika prava bio je 8.482 korisnika i ostvarena su 18.564 prava, u 2018. godini broj korisnika bio je 8.590 i ostvareno je 18.845 prava, dok je u 2017. godine broj korisnika bio 8.545 i ostvareno 18.876 prava.

Uporedni podaci o broju korisnika prava na ličnu invalidninu za period 2017.-2020. godinu pokazuju da se broj korisnika ovog prava konstantno mijenja. Evidentno je da je najveći broj lica sa invaliditetom ostvario pravo na ličnu invalidninu tokom 2018. godine, te da se posljednje dvije godine broj utvrđenih prava na ličnu invalidninu, pravo na pomoć i njegu od drugog lica i pravo na ortopedski dodatak konstantno smanjuje. Iz ovoga se može zaključiti da su građani informisani o ostvarivanju ovih prava i da imamo realniju sliku broja lica sa civilnim invaliditetom. Uvid i više podataka o brojnom stanju korisnika prava na ličnu invalidninu, razvrstano po lokalnim zajednicama za period 2017. - 2020. godina, dat je u dijagramu br. 9.

Dijagram br. 9

Naknade za navedena prava isplaćuju se iz Budžeta Federacije BiH, u iznosima kako je prikazano u Tabeli br. 9.

Tabela br. 9

Prava osoba sa invaliditetom	I grupa (100% invaliditet)	II (90%) invaliditet
Lična invalidnina	109,76 KM	82,32 KM
Tuđa njega i pomoć	274,40 KM	137,20 KM
Ortopedska pomagala	19,21 KM	

Prema navedenim iznosima i broju ostvarenih prava, za finansiranje svih prava lica sa invaliditetom sa područja Kantona iz Budžeta Federacije BiH u 2020. godini, izdvojeno je oko 27.226.511,04 KM, dok je u 2019. godini bilo izdvojeno oko 27.759.275,520 KM.

Detaljniji podaci o broju ostvarenih prava lica sa invaliditetom za 2020. godinu dati su u narednoj Tabeli br.10.

Tabela br.10

OPĆINE ZE- DO KANTONA	Prava civilnih (neratnih) invalida					Ukupno 100% i 90%	Ukupno prava
	Lična invalidnina		Tuđu njega i pomoć		Ortopetski dodatak		
	100%	90%	F BiH I grupa	F BiH II grupa			
BREZA	199	172	103	192	111	371	777
DOBOJ-JUG	62	26	39	35	49	88	211
KAKANJ	475	327	306	343	293	802	1.744
MAGLAJ	299	159	185	178	172	458	993
OLOVO	130	89	71	98	68	219	456
TEŠANJ	551	308	370	332	304	859	1.865
USORA	57	29	45	36	41	86	208
VAREŠ	194	149	116	170	125	343	754
VISOKO	583	381	343	398	338	964	2.043
ZAVIDOVIĆI	516	314	328	350	324	830	1.832
ZENICA	1.846	1.028	1.140	1.083	1.108	2.874	6.205
ŽEPČE	359	206	213	234	214	565	1.226
Ukupno	5.271	3.188	3.259	3.449	3.147	8.459	18.314

4. OBLAST ZAŠTITE CIVILNIH ŽRTAVA RATA

Osnovna prava civilnih žrtava rata su definisana i uređena Federalnim i Kantonalnim zakonom, tako da civilne žrtve rata imaju pravo na: ličnu invalidninu ili mjesečno lično novčano primanje; dodatak za njegu i pomoć od strane drugog lica; ortopedski dodatak; porodičnu invalidninu; zdravstvenu zaštitu. Preostala propisana prava civilnih žrtava rata su: pravo na pomoć u troškovima liječenja i nabavci ortopedskih pomagala; osposobljavanje za rad (profesionalna rehabilitacija, prekvalifikacija i dokvalifikacija); prioritetno zapošljavanje; prioritetno stambeno zbrinjavanje; psihološka i pravna pomoć. Za finansiranje i provedbu navedenih preostalih prava civilnih žrtava rata potrebno je da se prema nadležnostima uključe drugi sektori i nivoi vlasti.

Federalnim i Kantonalnim zakonom propisano je da se finansiranje za prva četiri prava civilnih žrtava obezbjeđuje u omjeru 70% iz Federalnog budžeta i 30% iz Budžeta Kantona. Osnovica za obračun novčanih primanja ovih lica iznosi 70% od osnovice utvrđene u skladu s federalnim propisima o pravima branitelja i članova njihovih porodica, dok se lična invalidnina utvrđuje u mjesečnom iznosu prema grupi oštećenja organizma u propisnom procentu. Osnovica je utvrđena Odlukom Vlade Federacije BiH i primjenjuje se od 01.01.2018. godine u iznosi 594,94 KM. Ličnu invalidninu, civilne žrtve rata mogu ostvariti zavisno od procenta tjelesnog oštećenja od 60% do 100%, a dodatak za njegu i pomoć od strane drugog lica i ortopedski dodatak u tri grupe.

Detaljnije podatke o iznosima mjesečnih novčanih primanja korisnika prava civilnih žrtava rata predočavamo u Tabeli br. 11.

Tabela br. 11

OPĆINE ZE-DO KANTON A	CIVILNE ŽRTVE RATA 2019											
	100% I.	100% II.	90%	80%	70%	60%	I. grupa tude njege	II. grupa tude njege	III. grupa tude njege	I.step. ortopedski dodatak	II.step. ortopedski dodatak	III.step. ortopedski dodatak
F BiH po korisniku	416,46	304,02	229,05	179,08	133,27	74,96	424,96	297,47	212,48	123,24	93,49	72,24
ZDK po korisniku	178,48	130,29	98,17	76,75	57,11	32,13	169,98	118,99	84,99	49,30	37,40	28,90
UKUPNO	594,94	434,31	327,22	255,83	190,38	107,09	594,94	416,46	297,47	172,54	130,89	101,14

Pravo na porodičnu invalidninu imaju članovi porodice civilne žrtve rata, uz uslove propisane Federalnim zakonom. U Tabeli br. 12 prikazani su iznosi naknade za porodičnu invalidninu koja se utvrđuje prema broju članova porodice.

Tabela br. 12

Prema broju članova porodice:	Ukupan iznos:	Udio FBiH:	Udio ZDK:
-za jednog člana porodice	255,83 KM	182,74KM	73,09 KM
-za 2 člana porodice	327,22 KM	233,73 KM	93,49 KM
-za 3 člana porodice	356,97 KM	254,98 KM	101,99 KM
-za 4 člana porodice i više	386,72 KM	276,23 KM	110,49 KM

Za finansiranje novčanih primanja civilnih žrtava rata tokom izvještajnog perioda ukupno je utrošeno 2.905.844,38 KM, i to 30% iz Budžeta kantona u iznosu od 849.433,60 KM i 70% iz Budžeta Federacije BiH u iznosu od 2.056.410,78 KM. Tokom 2020. godine prava civilnih žrtava rata ostvarivalo je 771 korisnika i finansirano 933 prava. U 2019. godini

prava civilnih žrtava rata ostvarivalo je 792 korisnika i finansirano 958 prava za što je ukupno utrošeno 2.978.985,30 KM. Uporedni podaci pokazuju da je u 2020. godini manje za 21 korisnika naknada i manje ostvarenih 25 prava. Detaljni podaci o broju korisnika i broju ostvarenih prava civilnih žrtava rata u 2020. i 2019. godini prikazani su u Tabeli br. 13, dok je pregled mjesečnih isplata, po gradovima/općinama predložen u Tabeli br.14, na strani broj 27.

Shodno Uputstvu o načinu priznavanja prava na zdravstveno osiguranje i ostvarivanje osnovne zdravstvene zaštite određenih kategorija lica koja nisu zdravstveno osigurana po drugom osnovu, broj: 09-37-15175-3/18 od 26.12.2018. godine, civilne žrtve rata i članovi njihovih porodice ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu. Prvostepeni organi za provođenje postupka priznavanja ovog prava su centri/sluzbe.

Pravo na pomoć u obezbjeđenju troškova liječenja i pravo na pomoć u nabavci ortopedskih pomagala, civilne žrtve rata ostvaruju pod uslovima i na način utvrđen propisima iz oblasti zdravstvene zaštite. To jeste, na osnovu Odluke o obimu prava na korištenje ortopedskih i drugih pomagala, stomatološko-protetske pomoći i stomatološko-protetskih nadomjestaka („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 10/18), a po preporuci nadležnog ljekara, lica sa invaliditetom mogu ostvariti pravo na ortopedsko ili drugo pomagalo. U slučaju kada su civilne žrtve rata u socijalnoj potrebi u skladu sa Pravilnikom Ministarstva dodjeljivane su jednokratne ili socijalno-intervenirajuće novčane pomoći za obezbjeđenjem sredstava za dodatne troškove liječenja ili za nabavku ortopedskog pomagala civilnim žrtvama rata. Na isti način, civilnim žrtvama rata dodjeljivane su socijalno-intervenirajuće pomoći na ime stambenog zbrinjavanja, poboljšanja uslova stanovanja ili adaptacije prostorija i drugim stanjima socijalne potrebe.

Pored navedenog, Ministarstvo je podržalo Program rada i aktivnosti Saveza civilnih žrtava rata Zeničko-dobojskog kantona sa ciljem unapređenja položaja civilnih žrtava rata. Također, za obilježavanje 29. Oktobra – Dana civilnih žrtava rata u više gradova Kantona, odobrena sredstva u iznosu 1.000,00 KM.

80

Pregled broja korisnika i prava civilnih žrtava rata koja su korisnici ostvarivali u 2020. i 2019. godini

Tabela br. 13

OPĆINA	Broj korisnika		Lična invalidnina		Mjesečno lično primanje		Dodatak za njegu i pomoć					
	2020. god	2019. god	2020. god	2019. god	2020. god	2019. god	2020. god	2019. god				
Breza	35	36	11	11	1	1	6	23	24	42	43	
Doboj jug	32	35	15	15	3	3	2	4	15	17	37	41
Kakanj	20	19	6	6	7	7	0	2	7	6	22	21
Maglaj	135	139	55	57	2	2	5	23	78	80	163	169
Olovo	37	38	23	23	0	0	0	9	14	15	46	47
Tešanj	128	130	66	66	4	3	3	32	58	61	163	165
Usora	12	11	5	5	0	0	1	2	7	6	15	14
Vareš	37	37	10	10	14	14	0	1	13	13	38	38
Visoko	88	95	33	34	9	9	2	15	46	52	105	113
Zavidovići	105	108	59	59	3	3	3	19	43	46	127	130
Zenica	102	105	36	37	17	18	2	24	49	50	128	131
Žepče	40	39	17	17	5	5	0	7	18	17	47	46
UKUPNO	771	792	343	340	65	65	19	143	371	387	933	958

Pregled mjesečnih isplata, po gradovima/općinama, u korist korisnika prava civilnih žrtava rata, za period: januar-decembar 2020. godine

Tabela br. 14

CIVILNE ŽRTVE RATA	OPĆINE ZENIČKO- DOBOJSKOG KANTONA 2019												
	Breza	Doboj Jug	Kakanj	Maglaj	Olovo	Tešanj	Usora	Vareš	Visoko	Zavidovići	Zenica	Žepče	UKUPNO U KM
ZDK	35.702,44	40.675,21	26.289,36	139.295,10	34.479,73	133.116,76	14.323,81	49.384,80	103.733,03	104.346,32	127.516,75	40.570,29	849.433,60
FBIH	87.691	98.068	61.342	342.039	83.193	323.502	34.957	117.605	250.604	252.585	307.309	97.516	2.056.410,78
UKUPNO	123.393,38	138.743,22	87.631,23	481.333,78	117.672,51	456.618,51	49.281,22	166.990,16	354.337,02	356.931,07	434.825,52	138.086,76	2.905.844,38

5. OBLAST ZAŠTITE PORODICE SA DJECOM

U oblasti zaštite porodice sa djecom obezbjeđuje se porodica kroz materijalna i druga davanja, te pružanje usluga radi pomaganja u podizanju, odgoju i zbrinjavanju djece, kao i njihovom osposobljavanju za samostalan život i rad sa ciljem ostvarivanja najboljeg interesa djeteta. Osnovna prava porodice sa djecom propisana su Kantonalnim zakonom i finansiraju se iz kantonalnog Budžeta, a ukoliko je neko od proširenih prava regulisano gradskom/općinskom odlukom onda ta prava finansiraju gradovi/općine. S tim u vez, u ovom dijelu Informacije predloženi su pokazatelji o dostignutom stanju po pitanju finansiranja ostvarenih prava iz kantonalnog Budžeta, te su prikupljeni, dostupni podaci sa područja gradova/općina Kantona.

Informacije o broju korisnika i planiranim sredstvima iz kantonalnog Budžeta za ostvarena prava iz oblasti zaštite porodice sa djecom date su u Tabeli br. 20, na strani broj 37.

5.1. Dodatak na djecu

Pravo na dječiji dodatak pripada porodici sa djecom koja se neposredno brine o djetetu, a čiji mjesečni prihodi po članu domaćinstva ne prelaze 118,95 KM, odnosno 15% od prosječne plaće Kantona koja je u 2020. godini iznosila 793,00 KM. Ovaj cenzus se ne odnosi na ostvarivanje prava na dječiji dodatak za porodicu koja se brine o djetetu bez oba ili jednog roditelja, porodicu koja ima dijete ometeno u fizičkom ili psihičkom razvoju i porodicu u kojoj dijete ili jedan od roditelja imaju najmanje 60% oštećenje organizma, jer ovo pravo navedene porodice mogu ostvariti bez obzira na prihodovne i imovinske uslove.

Dječiji dodatak porodica ostvaruje po svakom djetetu koje je uzrasta do 15. godina i dalje sve dok se nalazi na redovnom školovanju, a najduže do navršanih 26. godina života. Porodici koja ispunjava prihodovne i imovinske uslove, kako je to propisano Kantonalnim zakonom, iznos dječijeg dodatka pripada u iznosu od 2% od prosječne plaće Kantona, a porodici kojoj se ne utvrđuju prihodovni i imovinski uslovi pripada iznos dječijeg dodatka od 3% od prosječne plaće Kantona. Broj porodica koje su koristile pravo dat je u dijagramu br. 10.

U Tabeli br. 15, prikazani su iznosi dječijeg dodatka prema Uputstvima ovog Ministarstva o načinu utvrđivanja i trebovanja novčanih naknada korisnicima prava iz socijalne zaštite i zaštite porodice sa djecom za 2019. i 2020. godinu.

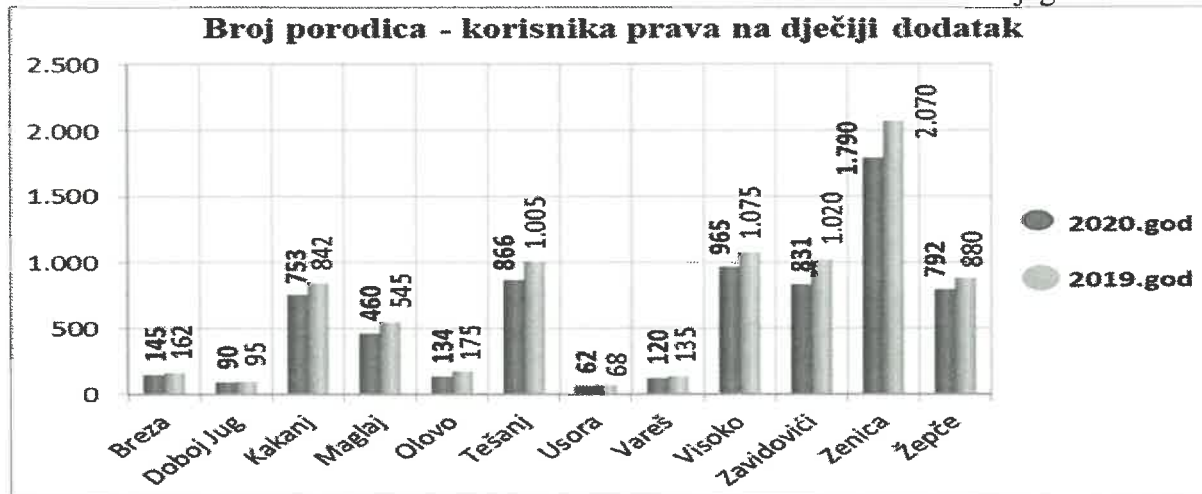
Tabela br. 15

Uslov za ostvarivanje prava na dječiji dodatak ako:	Visina dječijeg dodatka u 2019. godini	Visina dječijeg dodatka u 2020. godini
-ispunjava prihodovne i imovinske uslove	15,26 KM	15,86 KM
-za porodicu se ne utvrđuju prihodovni i imovinski uslovi	22,89 KM	23,79 KM

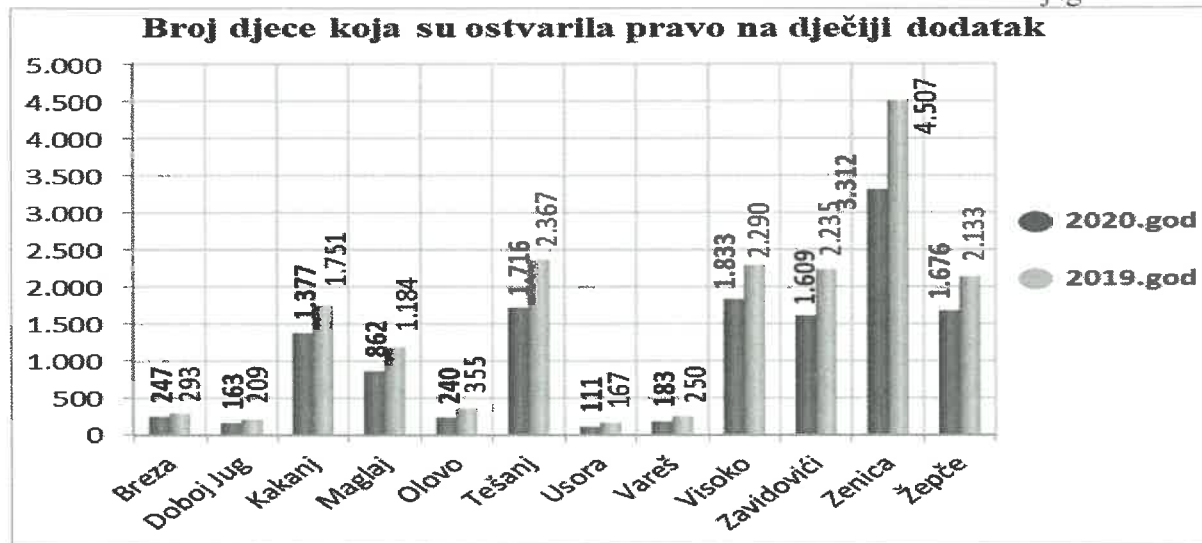
U nastavku su predloženi komparativni podaci za 2019. i 2020. godinu. Dijagram br. 10 sadrži uporedne podatke o broju porodica koje su koristile prava na dječiji dodatak za jedno ili više djece, a dijagrami br. 11 podatke o broju djece za koju su roditelji ili staratelji – korisnici ostvarivali naknadu za dodatak na djecu.

80 V

Dijagram br. 10

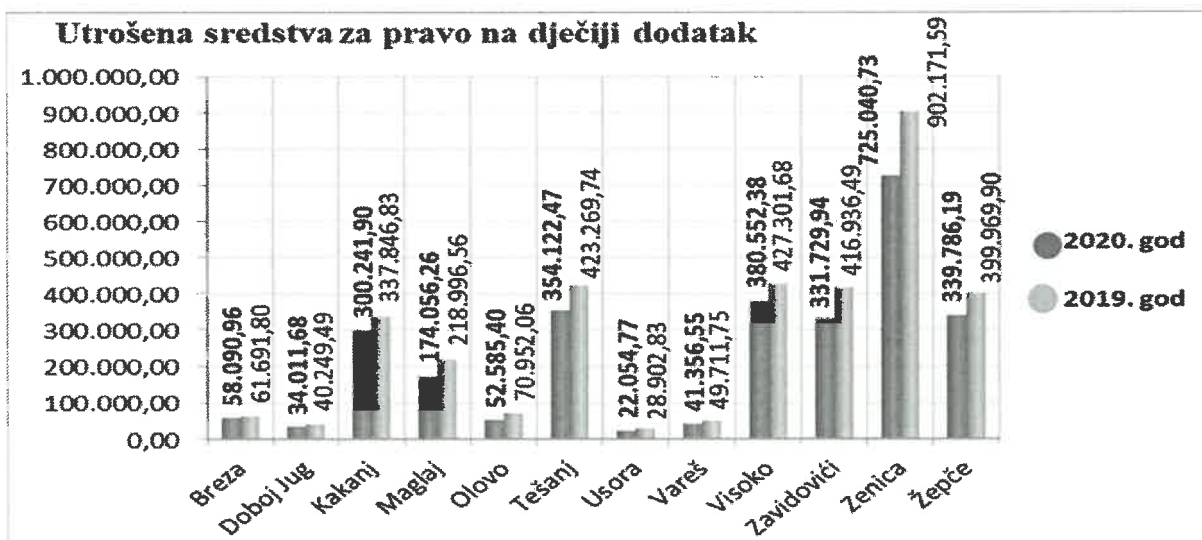

Dijagram br. 11

Utrošena sredstva tokom 2019. i 2020. godine, pregledno po gradovima/općinama Kantona predočena su u Dijagram br. 12.

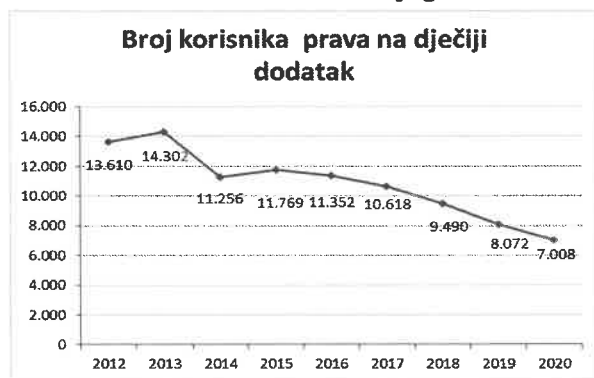
Dijagram br. 12

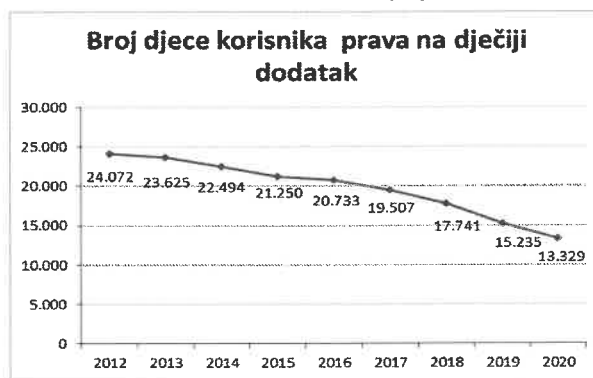
U 2020. godini pravo na dječiji dodatak ostvarilo je 7.008 porodica/korisnika, odnosno naknadu za dječiji dodatak ostvarivalo je 15.235 djece, a za finansiranje ovog prava utrošeno 2.813.629,23 KM. Isto pravo u 2019. godini ostvarivalo je 8.072 porodica/korisnika za 15.235 djece, dok je iz kantonalnog Budžeta izdvojeno 3.048.828,00 KM. Prema tome smanjena je i potrošnja sredstava za 235.198,77 KM ili 7,71%. Poređenjem navedenih podataka, evidentno je smanjen broj porodica koje su ostvarivale pravo na dječiji dodatak za 1.064 porodica/korisnika i prestalo pravo na dječiji dodatak za 1.906 djece, za razliku od 2019. godine kada je smanjen broj za 1.418 porodice/korisnika i prestalo pravo na dječiji dodatak za 2.506 djece.

Trend smanjenja broja korisnika i djece koja su ostvarila naknadu za dječiji dodatak prisutan je od 2012. godine, te u dijagramima br. 13 i 14 predočavamo dinamiku smanjenja broja ostvarenih prava i broja porodica/korisnika.

Dijagram br. 13

Dijagram br. 14

Posljednjih devet godina, broj djece koja ostvaruju dječiji dodatak smanjen je za 10.743 djece, odnosno smanjen je broj za 7.294 korisnika prava. Kao uzroke smanjenja ostvarenih prava na dječiji dodatak, prije svega možemo posmatrati u niskoj stopi prirodnog priraštaja, niskoj stopi fertiliteta žena u Kantonu, radnoj migraciji porodica u zemlje Zapadne Europe, pozitivnom trendu zapošljavanja stanovnika Zeničko-dobojskog kantona i prestanku uslova za dalje ostvarivanje prava zbog punoljetstva djece.

U procesu reforme sistema socijalne zaštite u Federaciji BiH, kantonalna resorna ministarstva iz ove oblasti zastupaju stav da se osnovna prava u oblastima socijalne zaštite ujednače na području Federaciji BiH, te da se neka od osnovnih prava finansiraju sa federalnog nivoa. Na ovaj način građani Federacije BiH bi ostvarivali prava po ujednačenim kriterijima i iznosima naknada i pomoći, te bi kantoni imali mogućnost utvrđivanja i finansiranja drugih proširenih prava i usluga prema njihovoj ekonomskoj moći. Također bi se umanjila diskriminacija prema mjestu prebivališta, kao i pojave poput migracija porodica, fiktivnih prijava i slično.

U procesima reforme, radno tijelo je usaglasilo tekst zakona o podršci porodicama s djecom i Federalno ministarstvo je ovaj tekst uputilo u proceduru za donošenje zakona. Krajem februara 2019. godine, Zastupnički dom Federalnog parlamenta odobrio je Nacrt zakona o podršci porodicama s djecom, dok je Dom naroda Parlamenta Federacije BiH ovaj Nacrt zakona prihvatio Zaključkom, broj: 02-02-1271/18 od 03.3.2020. godine, te zadužio Stručne službe da se provede javna rasprava u periodu od 90 dana. Nacrtom Zakona propisani su kriteriji i iznosi naknada prava na dječiji dodatak i prava porodilja koje nisu u radnom odnosu, te predloženo da se iz budžeta Federacije BiH u potpunosti finansira pravo na dječiji dodatak, a da se pravo porodilja koje nisu u radnom odnosu i druga proširena prava finansiraju iz budžeta kantona.

Handwritten signature or initials in blue ink.

5.2. Naknada umjesto plaće ženi-majci u radnom odnosu, za vrijeme dok odustvuje sa posla za vrijeme trudnoće, porođaja i njege djeteta

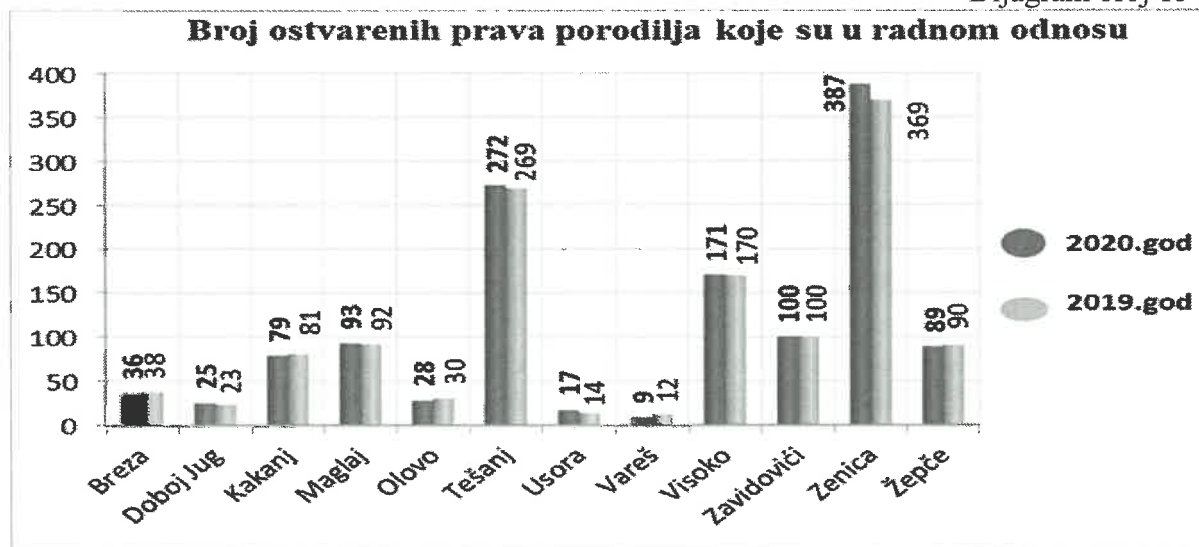
Žene-majke u radnom odnosu na području Kantona za vrijeme porodiljskog odsustva ostvaruju pravo na naknadu plaće u iznosu od 80% prosječne plaće koju je korisnica prava ostvarila u periodu od 6 mjeseci prije početka korištenja odsustva zbog porođaja, s tim da takva naknada ne može biti manja od 200,00 KM niti veća od prosječne i posljednje objavljene neto plaće Kantona. Na utvrđeni iznos naknade iz budžeta Kantona se finansiraju i doprinosi na utvrđenu naknadu. Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku posljednja objavljena neto plaća za mjesec decembar 2020. godinu je iznosila 846,00 KM. Ovakvo zakonsko rješenje je jedno od boljih u Federaciji BiH, pored Tuzlanskog i Zapadno-hercegovačkog kantona, jer predviđa veće iznose naknada u odnosu na ostale kantone. Pored ovako utvrđene naknade, Zakonom o radu nije zabranjeno i u praksi se provodi da poslodavci isplaćuju sredstva do punog iznosa plaće zaposlenicama koje koriste porodiljsko odsustvo.

Također, Kantonalnim zakonom propisano je i porodiljsko odsustvo žene-majke koja rodi blizance, treće i svako sljedeće dijete, a koristi pravo da radi polovinu punog radnog vremena u skladu sa propisima o radu, tako da ima pravo na naknadu plaće za polovinu do punog radnog vremena koju joj isplaćuje poslodavac u iznosu od 50 % plaće koju bi ostvarila da radi puno radno vrijeme.

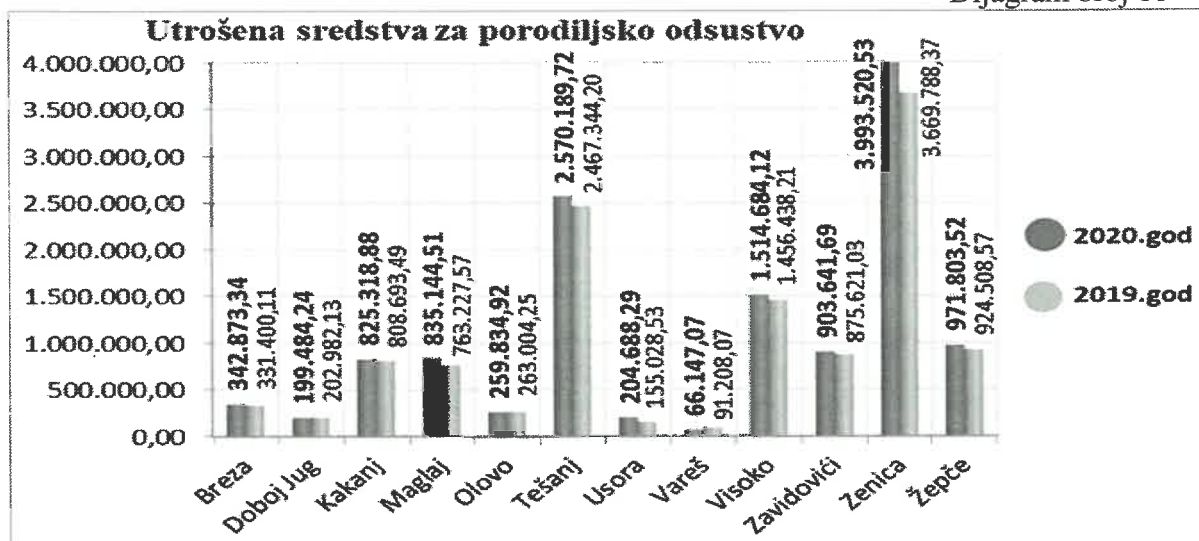
U 2020. godini, pravo na porodiljsko odsustvo ostvarilo je 1.305 porodilja u radnom odnosu, što je više za 18 porodilja u odnosu na 2019. godinu kada je ovo pravo ostvarilo 1.287 porodilja. Za finansiranje naknada utrošena su sredstva u iznosu od 12.687.330,83 KM, za razliku od 2019. godine kada su utrošena sredstva u iznosu 12.009.244,53 KM, što znači da je u 2020. godini utrošeno više sredstava za 678.086,30 KM ili 5,65%.

U dijagramima br. 15 i br. 16, dati su detaljni podaci o broju ostvarenih prava i utrošenim sredstava tokom 2019. i 2020. godine, gdje su podaci razvrstani po gradovima/općinama Kantona.

Dijagram broj 15

Uvidom u predočene podatke možemo primjetiti da je u odnosu na predhodnu godinu tokom 2020. godini manji broj ostvarenih prava u općinama: Breza, Kakanj, Olovo, Vareš i Žepče, dok je u svim drugim gradovima/općinama Kantona evidentan isti ili veći broj porodilja koje su ostvarivale ovu naknadu.

Ukoliko uporedimo utrošena sredstva za naknade porodilja u radnom odnosu sa utrošenim sredstvima za sva prava iz socijalne zaštite, možemo konstatovati da se najveći dio ovih sredstava izdvaja samo za isplatu naknada za porodilje koje su u radnom odnosu.

U kontekstu unapređenja i ujednačavanja zaštite porodice sa djecom u Federaciji BiH, ovo Ministarstvo je prilikom davanja mišljenja na predložene radne materijale zakona, zastupalo stajalište da se pravo porodilja u radnom odnosu vrati u nadležnost Zavoda za zdravstveno osiguranje, gdje su porodilje do 1999. godine ovo pravo ostvarivale u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju ili da se ovo pitanje riješi na drugačiji način, putem fondova. Ovakvo stajalište zastupaju predstavnici svih resornih kantonalnih ministarstava i Federalnog ministarstva, tako da je ovo pitanje neophodno riješiti harmonizacijom zakona na Federalnom nivou.

U skladu sa gradskim/općinskim odlukama u Zeničko-dobojskom kantonu dodatno se provode mjere zaštite porodilja i podsticaja nataliteta u sljedećim općinama:

- Breza, gdje sve porodilje čija mjesečna primanja ne prelaze iznos prosječne mjesečne plaće u Kantonu po rođenju djeteta mogu ostvariti jednokratnu pomoć u iznosu od 100,00 do 500,00 KM. U 2019. godini ovo pravo je ostvarilo 75 porodilja, a iz općinskog Budžeta izdvojeno je 9.400,00 KM. U kontekst ove podrške važno je istaći da je za jedan bračni par, iz općinskog Budžeta odobrena pomoć za vantjelesnu oplodnju u iznosu 1.000,00 KM;
- Doboj Jug, gdje sve porodilje mogu ostvariti jednokratnu pomoć, i to: za prvo ili drugo novorođeno dijete u iznosu 500,00 KM, za treće novorođeno dijete u iznosu 800,00 KM te za četvrto i svako naredno novorođeno dijete u iznosu 1.000,00 KM. U 2020. godini ovo pravo je ostvarila 41 porodilja, a iz općinskog Budžeta izdvojeno je 25.700,00 KM. I u ovoj lokalnoj zajednici za jedan bračni par, iz općinskog Budžeta je odobrena pomoć za vantjelesnu oplodnju u iznosu 3.000,00 KM;
- Kakanj, gdje sve porodilje po rođenju djeteta mogu ostvariti jednokratnu pomoć u iznosu 200,00 KM za prvorođeno dijete, 250,00 KM za drugorođeno, te 300,00 KM za treće i svako naredno dijete i blizance. U 2020. godini pravo je ostvarilo 97 porodilja a iz općinskog Budžeta izdvojeno je 22.800,00 KM;
- Olovo, gdje sve porodilje po rođenju djeteta mogu ostvariti jednokratnu pomoć u iznosu od 400,00 KM do 2.000 KM. U 2020. godini pravo je ostvarilo 66 porodilja, a iz općinskog Budžeta izdvojeno je 43.200,00 KM;
- Tešanj, gdje sve porodilje koje rode treće, četvrto i više djece, imaju pravo na jednokratnu pomoć u iznosu od 300,00 KM. U 2020. godini pravo je ostvarilo 74 porodilja, a iz

općinskog Budžeta izdvojeno je 22.200,00 KM. U kontekst ove podrške važno je istaći da je za 8 bračnih parova, koji su prošli postupak vantjelesne oplodnje, iz općinskog Budžeta odobrena pomoć u iznosu po 2.000,00 KM;

- Usora, gdje porodilje u radnom odnosu mogu ostvariti pravo na jednokratnu novčanu pomoć u iznosu od 300,00KM za prvo dijete koja se za svako naredno dijete uvećava za 100,00KM. U 2020. godini ovo pravo je ostvarilo 19 porodilja i iz općinskog Budžeta izdvojeno je 6.200,00 KM;
- Žepče, gdje sve porodilje koje su rodile blizance i treće dijete mogu ostvariti pravo na jednokratnu novčanu pomoć u iznosu od 300,00 KM, za četvrto dijete 400,00 KM, za peto dijete 500,00 KM i za svako sljedeće novorođenče po 100,00 KM. Navedena prava ostvarilo je 45 porodilja, za što je iz općinskog Budžeta ukupno izdvojeno 14.900,00 KM.

5.3. Zaštita porodilja koje nisu u radnom odnosu

Prema Kantonalnom zakonu, za vrijeme trudnoće i porođaja žena-majki koje nisu u radnom odnosu mogu ostvariti pravo na novčanu pomoć za vrijeme trudnoće i porođaja pod uslovima da imaju prijavljeno prebivalište, odnosno boravište na području Kantona, i da mjesečni prihodi domaćinstva, ostvareni u periodu od šest mjeseci koja prethode mjesecu u kome je podnesen zahtjev za ostvarivanje prava na novčanu pomoć, ne prelazi iznos 50% od prosječne plaće Kantona, što je u 2020. godini iznosilo 396,50 KM. Pod istim ovim uslovima nezaposlene porodilje mogu ostvariti 3 prava po svakom novorođenčetu, i to:

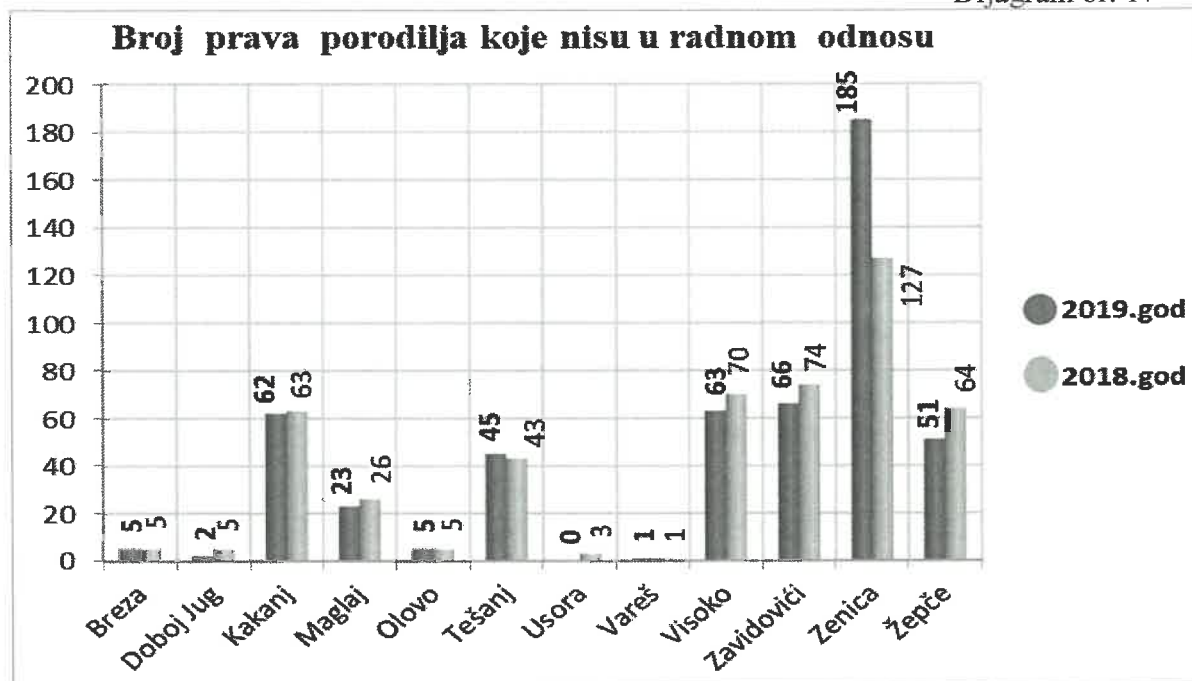
- a) novčanu pomoć za vrijeme trudnoće i porođaja;
- b) jednokratnu pomoć za opremu novorođenog djeteta,
- c) pomoć u prehrani djeteta do 6 mjeseci i dodatna ishrana za majke-dojlje.

U Tabeli br. 16, za navedena prava navodimo iznose pomoći prema uputstvima ovog ministarstva o načinu utvrđivanja i trebovanja novčanih naknada korisnicima prava iz socijalne zaštite i zaštite porodice sa djecom za 2019. i 2020. godinu.

Tabela br. 16

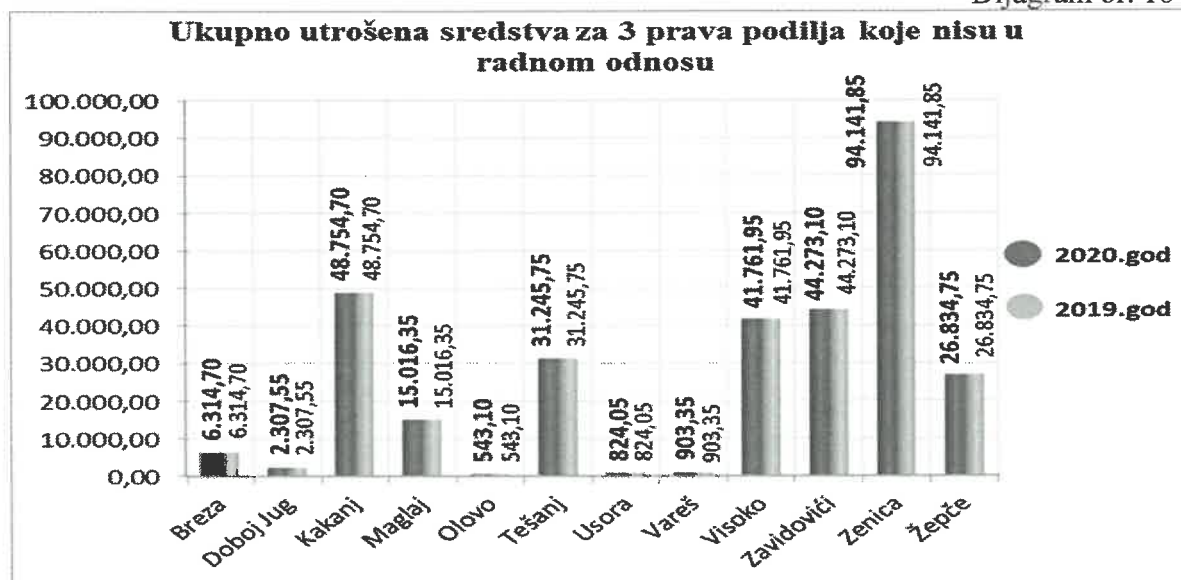
Prava nezaposlenih porodilja	Visina pomoći u 2019. godini	Visina pomoći u 2020. godini
Novčana pomoć za vrijeme trudnoće i porođaja žene-majke koja nije u radnom odnosu	150,00 KM	150,00 KM
Jednokratna novčana pomoć za opremu novorođenog djeteta	114,45 KM	118,95 KM
Pomoć u prehrani djeteta do 6 mjeseci i dodatna ishrana za majke dojlje	76,30 KM	79,30 KM

U toku 2020. godine, putem centara/službi navedena prava ostvarivalo je 411 porodilja koje nisu u radnom odnosu, dok su u 2019. godini ista prava ostvarilo 510 porodilja. Prema ovim podacima u 2020. godini ostvareno je manje za 99 prava porodilja koje nisu u radnom odnosu. U narednom dijagramu br. 17 dati su razvrstani podaci po gradovima/općinama Kantona, o broju ostvarenih prava za nezaposlene porodilje u 2020. godini sa uporednim podacima za 2019. godinu.

Za finansiranje navedena tri prava tokom 2019. godine ukupno je utrošeno 312.921,20 KM, dok je u 2018. godini bilo utrošeno 355.913,45 KM. Manja potrošnja sredstava u 2020. godini je za 42.992,35 KM ili 13,74%, a razlog je činjenica da je ostvaren manji broj prava po Kantonalnom zakonu.

Utrošak sredstava za novčanu pomoć nezaposlenim porodiljama razvrstan po gradovima/općinama Kantona za 2020. i 2019. godinu prikazan je u narednom dijagramu br. 18. U cilju što boljeg pregleda utroška sredstava po gradovima/općinama dat je tabelaran prikaz u Tabeli br. 17, na strani broj 37.

Prema svakom od navedena tri prava koje ostavruju majke porodilje koje nisu u radnom odnosu evidentirani su i u Tabeli br. 17 predočeni sljedeći podaci:

- za pravo na jednokratnu novčanu pomoć porodiljama koje nisu u radnom odnosu u 2020. godini utrošeno je ukupno 61.370,70 KM, a u 2019. godini 76.500,00 KM, iz čega se može zaključiti da je utrošeno manje sredstava za 15.129,30 KM;
- za finansiranje prava na jednokratna pomoć za opremu novorođenog djeteta iz Budžeta Kantona u 2020. godini utrošeno je 48.898,80 KM, a u 2019. godini utrošeno 57.845,45 KM, iz čega se može zaključiti da je utrošeno manje sredstava za 8.946,75 KM;
- za pomoć u prehrani djeteta do 6 mjeseci iz Budžeta Kantona u 2020. godini utrošeno je 202.651,70 KM, a u 2019. godini utrošeno 221.568,00 KM, gdje je došlo do manje potrošnje za 18.916,30 KM.

Kada je u pitanju podrška lokalnih zajednica, pored općina: Breza, Olovo, Žepče i Tešanj, koje za sve porodilje pod određenim kriterijima finansiraju jednokratne pomoći, posebno propisanu dodatnu pomoć i podršku nezaposlenim porodiljama imaju samo općine:

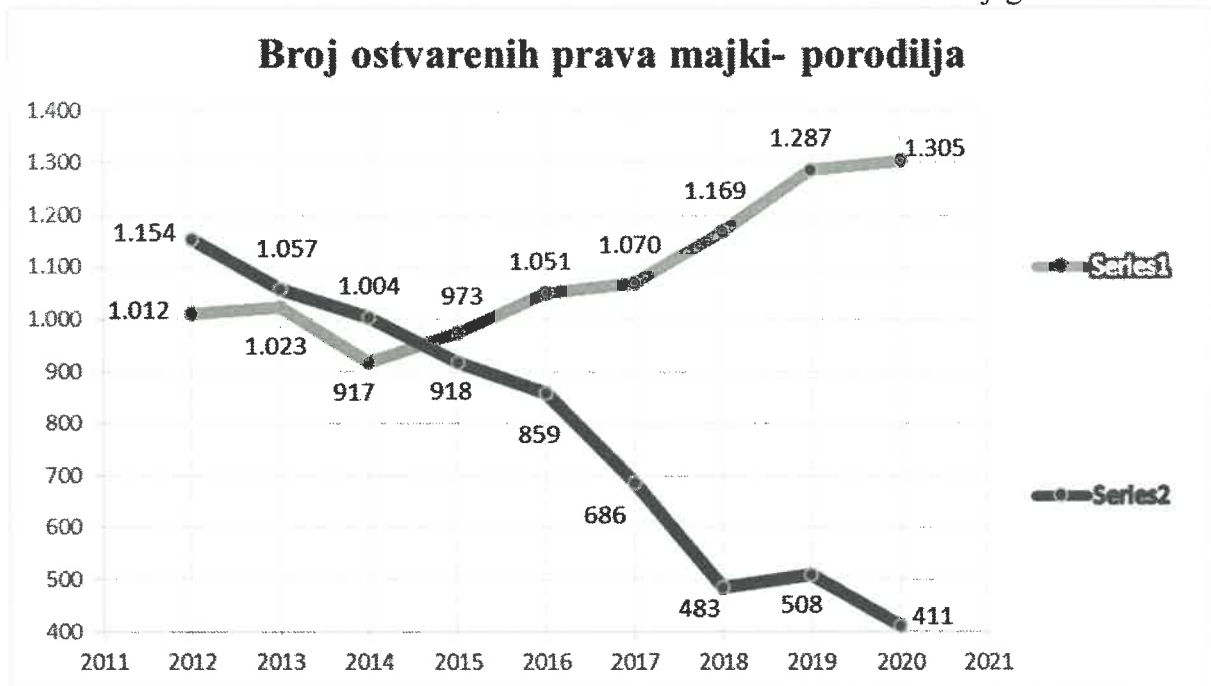
- Doboj Jug, gdje porodilje koje nisu u radnom odnosu, pod određenim uvjetom ostvaruju novčanu pomoć na period od 10 /deset/ mjeseci od dana porođaja žene – majke, neovisno od broja rođene djece i finansira u visini od 100,00 KM mjesečno. U 2020. godini ovo pravo je ostvarilo 21 porodilja, a iz općinskog Budžeta izdvojeno je 22.300,00 KM;
- Usora, gdje se odobrava novčana pomoć majkama-porodiljama koje nisu u radnom odnosu u trajanju od godinu dana u iznosu od 100,00KM za prvo dijete, a za svako naredno iznos je uvećan za 50,00 KM u trajanju do godinu dana nakon poroda. U 2020. godini ovo pravo je ostvarilo 9 porodilja, a iz općinskog Budžeta izdvojeno je 12.600,00 KM.
- Visoko, gdje nezaposlene porodilje pod uvjetom da im ukupni prihodi domaćinstva ne prelaze iznos 50% prosječne plaće u Federaciji, mogu ostvariti jednokratnu pomoć u iznosu od 300,00 KM. U 2020. godini ovo pravo je ostvarilo 68 porodilja, a iz općinskog Budžeta izdvojeno je 21.600 KM.
- Zavidovići, gdje se za sve porodilje koje nisu u radnom odnosu isplaćuje naknada u iznosu od 200 do 400 KM. U 2020. godini ovo pravo je ostvarilo 121 porodilja, a iz općinskog Budžeta izdvojeno je 25.000 KM.
- Kakanj, gdje se za nezaposlene porodilje isplaćuje nakanada u iznosu 250,00 KM za prvorođeno dijete, 350,00 KM za drugorođeno, te 500,00 KM za treće i svako naredno dijete i blizance. U 2020. godini za navedeni vid pomoći isplaćeno je za 273 porodilja u iznosu od 95.850,00 KM KM.

Imajući u vidu da nezaposlene porodilje ostvaruju niže naknade u odnosu na stanje u drugim kantonima i da je prisutna neujednačena pomoć i podrška lokalnih zajednica, stajalište ovog ministarstva je da se položaj nezaposlenih porodilja treba poboljšati u pogledu kriterija i dužine ostvarivanja prava, te visine pomoći. Ovakvo stajalište, podržano je sa Nacrtom zakona o podršci porodicama s djecom u Federaciji BiH gdje su propisani isti kriteriji i iznosi naknada prava na dječiji dodatak i prava porodilja koje nisu u radnom odnosu.

Dakle, postoji opredjeljenost profesionalaca da se obezbijedi dostupnost i ujednačenost u ostvarivanju ovog, kao i ostalih osnovnih prava u cijeloj Federaciji BiH, kako bi se poboljšao socijalno-materijalni položaj porodica sa djecom i obezbjedio značajniji poticaj natalitetu u Kantonu i Federaciji BiH. U kontekstu unapređenja zaštite i podrške porodici sa djecom, istovremeno je neophodna podrška i u svim drugim segmentima života, a prije svega u oblastima zdravstva, obrazovanja i zapošljavanja.

Bolji pregled o dinamici ostvarenih prava za majke-porodilje koje su u radnom odnosu i koje nisu u radnom odnosu, u posljednjih sedam godina predočavamo u dijagramu br. 19.

80

Uvidom u predočeni linijski dijagram evidentno je da se broj ostvarenih prava za majke-porodilje koje nisu u radnom odnosu konstantno smanjuje (Series2). U 2012. godini ovo pravo je ostvarilo 1.154 majki-porodilja, a u 2020. godini isto pravo ostvarilo je 411, to jeste u ovom periodu manje za 743 korisnika ostvaruje ovo prava. Ukoliko posmatramo linijski dijagram porodilja u radnom odnosu (Series1) onda možemo primjetiti da se u ovom periodu povećao broj majki-porodilja u radnom odnosu za 293 korisnika prava.

Imajući u vidu navedene podatke i dostupne podatke iz Federalnog zavoda za statistiku o broju živorođene djece od 2016. do 2019. godini², možemo konstatovati da veći broj majki-porodilja koje nisu u radnom odnosu nije u mogućnosti da ostvari propisano pravo po Kantonalnom zakonu. Prema podacima za 2016. godinu evidentirano je 3.452 živo rođene djece, dok je ukupno 1.910 majki-porodilja ostvarilo pravo po Kantonalnom zakonu, što znači da 1.542 majke-porodilje koje nisu u radnom odnosu i nisu mogle da ostvare propisano pravo. U 2017. godini je evidentirano 3.585 živorođene djece, dok je ukupno 1.756 majki-porodilja ostvarilo pravo, što znači da 1.829 majki-porodilja koje nisu mogle da ostvare pravo porodilje koja nije u radnom odnosu. U 2018 je evidentirano 3.488 živorođene djece dok je ukupno 1.655 majki-porodilja ostvarilo pravo, što znači da 1.833 majke-porodilje koje nisu mogle da ostvare pravo porodilje koja nije u radnom odnosu. U 2019 je evidentirano 3.337 živorođene djece dok je ukupno 1.795 majki-porodilja ostvarilo pravo, što znači da 1.542 majke-porodilje koje nisu mogle da ostvare pravo porodilje koja nije u radnom odnosu.

Navedeni podaci potvrđuju opravdanost za donošenje Zakona o podršci porodicama s djecom u Federaciji BiH, kojim bi se propisali povoljniji uslovi za ostvarivanje ovog prava i ujedno posvetila veća pažnja za porodilje koje nisu u radnom odnosu.

² http://fzs.ba/wp-content/uploads/2020/06/ZDK_2020.pdf

Pregled korisnika prava porodice sa djecom i utrošenih sredstava u 2019. godini, posmatrano po vrsti prava i po gradovima/općinama Kantona

Tabela br. 17

Redni broj	OSNOVNA PRAVA PORODICE SA DJECOM		OPĆINE ZENIČKO- DOBOJSKOG KANTONA													UKUPNO
	Broj korisnika prava na dječiji dodatak	Broj djece koja ostvaruju dječiji dodatak	Breza	Doboj Jug	Kakanj	Maglaj	Olovo	Tešanj	Ustora	Vareš	Visoko	Zavidovići	Zenica	Zepče		
1	Broj	145	90	753	460	134	866	62	120	965	831	1.790	792	7.008		
	KM	58.090,96	34.011,68	300.241,90	174.056,26	52.585,40	354.122,47	22.054,77	41.356,55	380.552,38	331.729,94	725.040,73	339.786,19	2.813.629,23		
2	Broj	247	163	1.377	862	240	1.716	111	183	1.833	1.609	3.312	1.676	13.329		
	KM	58.090,96	34.011,68	300.241,90	174.056,26	52.585,40	354.122,47	22.054,77	41.356,55	380.552,38	331.729,94	725.040,73	339.786,19	2.813.629,23		
3	Broj	36	25	79	93	28	272	17	9	171	100	387	89	1.305		
	KM	342.873,34	199.484,24	825.318,88	835.144,51	259.834,92	2.570.189,72	204.688,29	66.147,07	1.514.684,12	903.641,69	3.993.520,53	971.803,52	12.687.330,83		
4	Broj	8	3	66	20	0	39	1	1	57	68	118	30	411		
	KM	1.200,00	450,00	9.900,00	2.651,75	0,00	5.850,00	150,00	150,00	8.550,00	10.200,00	17.618,95	4.650,00	61.370,70		
5	Broj	8	3	66	20	0	39	1	1	57	68	118	30	411		
	KM	942,60	356,85	7.765,20	2.356,50	0,00	4.625,55	118,95	118,95	6.735,15	8.057,10	14.175,00	3.646,95	48.898,80		
6	Broj	9	3	65	20	1	43	1	1	56	54	126	39	418		
	KM	4.172,10	1.500,70	31.089,50	10.008,10	543,10	20.770,20	555,10	634,40	26.476,80	26.016,00	62.347,90	18.537,80	202.651,70		
UKUPNO		Broj	308	197	1.652	1.015	2.110	131	195	2.173	1.899	4.061	1.864	15.873		
		KM	407.279	235.803	1.174.315	1.024.217	2.955.558	227.567	108.407	1.936.998	1.279.645	4.812.703	1.338.424	15.813.881		

6. OSTALI OBLICI SOCIJALNE ZAŠTITE I ZAŠTITE PORODICE SA DJECOM

Oblici zaštite koji se finansiraju ili sufinansiraju iz Budžeta Kantona kao dodatne interventne mjere i aktivnosti socijalno zaštitnog karaktera iz nadležnosti ovog Ministarstva su: sufinansiranje „Sigurne kuće“ zbog prevencije nasilja i zaštita žrtava nasilja u porodici, sufinansiranje rada javnih-humanitarnih kuhinja, pomoć socijalno intervenirajućeg karaktera, zdravstveno osiguranje, podrška organizacijama civilnog društva, te obilježavanje Dječije nedjelje.

6.1. Sufinansiranje „Sigurne kuće“ prevencije nasilja i zaštita žrtava nasilja u porodici na područja gradova/općina Zeničko-dobojskog kantona

Udruženje „Medica“ Zenica pruža usluge smještaja u „Sigurnu kuću“ i omogućava tretmane na prevenciji i zaštiti žrtava nasilja u porodici i zajednici. Prema ranije potpisanom Protokolu obaveza Zeničko-dobojskog kantona, odnosno Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice je da obezbijedi 30% potrebnih sredstava za sufinansiranje rada „Sigurne kuće“.

S tim u vezi, u 2020. godini su odobrena sredstva u ukupnom iznosu od 54.720,00 KM, za usluge zbrinjavanja u „Sigurnu kuću“.

Prema Izvještaju Udruženja „Medica“ Zenica za 2020. godinu, u Sigurnu kuću je smješteno ukupno 43 osoba (18 žena i 25 - 13 Ž/12 M djece), starosne dobi od 1 godine do 50 godina, kojima su pružene sljedeće usluge: omogućeno je ukupno 3137 porcija obroka i 640 porcije užina; 297 individualnih terapijskih sesija; 16 pravnih savjeta; 551 medicinskih intervencija. Korisnicama u Sigurnoj kući, pored sigurnog smještaja i redovnih obroka, pružaju se i sljedeće usluge: kompletna logistička podrška kao što su osnovni higijenski artikli, osnovna obuća i odjeća, te ostalo shodno potrebama svake korisnice (žene i djeteta); kontinuirana psihološka pomoć i podrška; usluge medicinskog servisa, edukacije o ličnoj higijeni i higijeni prostora, očuvanju reproduktivnog zdravlja, okupaciona terapija, završavanje obuka za zanimanje (krojenje, šivenje, tapaciranje, printanje na tekstilnoj mašini, frizerski kurs i manikura); kontinuirani odgojno-obrazovni rad sa djecom; podrška pri uključivanju /nastavku obrazovnog procesa, upisa u školu, regulisanju potrebnih knjiga i školskog materijala, te kontinuirana podrška u savladavanju školskog gradiva i drugih školskih aktivnosti.

Nastavljen je rad Koordinacionog tijela koje provodi aktivnosti planirane Program mjera za prevenciju, zaštitu i borbu protiv nasilja u porodici Zeničko – dobojski kanton za period juli 2019. – juli 2021. godine“. Pored niza obavljenih aktivnosti Koordinacionog tijela, tokom 2020.godine realizovana je i aktivnost izrade Protokol o saradnji u pružanju zaštite, podrške, pomoći i zbrinjavanja žrtava nasilja u porodici i zajednici i prevencije nasilja u Zeničko-dobojskom kantonu. Protokol je potpisan 07.12.2020. godine, a isti su potpisali: Vlada Zeničko-dobojskog kantona, Udruženje “Medica” Zenica, Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo zdravstva, Ministarstvo za pravosuđe i upravu i Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona.

U kontekstu implementacije planiranih aktivnosti iz Programa, Udruženju “Medica” Zenica pružena je i podrška putem javnog poziva ovog ministarstva za finansiranje i sufinansiranje programa/projekata kantonalnih nevladinih organizacija socijalnog karaktera i to za projekat „Preventivnim radom sa ženama i muškarcima u ruralnim sredinama do nulte tolerancije prema nasilju nad ženama“. Odlukom Vlade Zeničko-dobojskog kantona, broj: 02-11-14455/20 od 26.08.2020. godine, ovom udruženju su odobrena budžetska sredstva u

iznosu od 5.000,00 KM za realizaciju navedenog projekta. Udruženje uredno dostavlja izvještaje o realizaciji navedenih projekata.

6.2. Pomoć za javne-humanitarne kuhinje

Na prijedlog ministarstva, Vlada Zeničko-dobojskog kantona u kontinuitetu odobrava sredstava za sufinansiranje rada javnih-humanitarnih kuhinja na području Zeničko-dobojskog kantona. Ova podrška se omogućava najugroženijim građanima u svrhu prevazilaženja stanja socijalne potrebe uzrokovane teškom socijalnom i materijalnom situacijom u kojoj se nalaze.

S tim u vezi, doznačena sredstva u četiri tranše i ukupnom iznosu od 227.500,00 KM za 2020. godinu, predočena su u Tabeli br. 18.

Tabela br. 18

Naziv	Iznos u KM	Broj korisnika
MDD Merhamet Zenica (za korisnike iz općina Breza, Kakanj i Zenica)	70.000,00	600
MDD Merhamet Maglaj	45.000,00	155
Caritas zeničkih župa	12.500,00	150
Kruh Svetog Ante	25.000,00	112
Gradska narodna kuhinja Zenica	50.000,00	792
Javna kuhinja „Mladi volonteri“ Visoko	25.000,00	165
Ukupno:	227.500,00	1.974

Ovaj program podrške od velikog je značaja za građane Kantona jer osigurava minimalne potrebe za ishranom, prevenira ili umanjuje neimaštinu i ekstremno siromaštvo građana. Prema izvještajima i podacima navedenih javnih-humanitarnih kuhinja, u 2020. godini je obroci su pripremani za 1.974 osobe. Pored sredstava iz Budžeta Kantona, rad javnih-humanitarnih kuhinja se finansira i iz drugih izvora, to jeste iz gradskog/općinskih budžeta, donacija, programa/projekata i drugo.

Uzimajući u obzir navedeno, neophodno je i dalje osiguravati ovaj vid podrške građanima u stanju socijalne potrebe, a posebno u vanrednim stanjima.

6.3. Pomoć za potrebe i intervencije socijalno zaštitnog karaktera

U skladu sa Kantonalnim zakonom i Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na novčanu pomoć socijalno intervenirajućeg karaktera za osobe koja se nalaze u stanju socijalne potrebe („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 20/19 i 01/21), te budžetskim mogućnostima Kantona, Ministarstvo je odobravalo socijalno-intervenirajuće novčane pomoći na osnovu zahtjeva podnesenih od strane osoba u stanju socijalne potrebe ili u njihovo ime od strane centara za socijalni rad, općina i nevladinih organizacija.

U skladu sa citiranim pravilnikom, Ministrica za rad, socijalnu politiku i izbjeglice je imenovala Komisiju za davanje prijedloga o odobravanju novčane pomoći socijalno intervenirajućeg karaktera, te su predmetne pomoći odobravane zaključcima ministrice.

U 2020. godini odobreno je 389 zahtjeva, odnosno pomoći socijalno-intervenirajućeg karaktera pojedincima i porodicama od ukupno 658 podnesenih zahtjeva. U Tabeli br. 19. dat je pregled prema svrsi, broju zaključaka i visini dodjeljene novčane pomoći kako slijedi.

Na prijedlog ovog ministarstva, Vlada Zeničko-dobojskog kantona je donijela 49 zaključaka o odobravanju novčane pomoći socijalno intervenirajućeg karaktera za osobe i porodice u ukupnom iznosu od 220.433,65 KM.

U vezi sa navedenim, za predmetne svrhe je izdvojeno ukupno 381.118,93 KM.

8/11

Tabela br. 19

Svrha	Broj zaključaka	Iznos (KM)
pomoć u pokrivanju dijela troškova liječenja	294	244.734,65
Pomoć pri kupovini lijekova	22	5.100,00
pomoć u ublažavanju teške materijalne situacije	71	19.400,00
pomoć u nabavci ortopedskih pomagala	15	29.055,70
pomoć u poboljšavanju stambenih uslova	19	61.399,00
pomoć za plaćanje priključka el. energije	6	5.269,58
pomoć za plaćanje troškova sahrane/dženaze	5	2.560,00
pomoć u sufinansiranju troškova umjetne oplodnje	2	12.000,00
pomoć žrtvi nasilja	1	200,00
Sufinansiranje štampanje knjige	1	700,00
Pomoć pri sufinansiranju školovanja	1	700,00
Ukupno:	438	381.118,93

U Tabeli br. 20 je dat pregled o broju i iznosu odobrenih predmetnih novčanih pomoći prema gradu/općinama.

Tabela br.20

Rn. br.	Grad/općina	Broj predmeta	Iznos (KM)
1.	Breza	5	1.900,00
2.	Doboj Jug	1	300,00
3.	Kakanj	53	59.100,00
4.	Maglaj	20	14.060,00
5.	Olovo	7	6.850,00
6.	Tešanj	14	14.600,00
7.	Usora	2	300,00
8.	Vareš	9	3.475,70
9.	Visoko	12	16.050,00
10.	Zavidovići	47	64.400,00
11.	Zenica	249	168.534,23
12.	Žepče	19	31.549,00
Ukupno:		438	381.118,93

6.4. Zdravstvena zaštita

U skladu sa Kantonalnim zakonom i Zakonom o zdravstvenom osiguranju („Službene novine Federacije BiH“, broj: 30/97, 7/02, 70/08, 48/11, 36/18), Ministar ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice je donio novo Uputstvo o načinu priznavanja prava na zdravstveno osiguranje i ostvarivanje osnovne zdravstvene zaštite određenih kategorija lica koja nisu zdravstveno osiguranja po drugom osnovu, broj: 09-35-15175-3/18 od 26.12.2018. godine. Na ovaj način, kao korisnici predmetnog prava, uvrštena i sljedeća lica: lica koja su žrtve porodičnog nasilja i nasilja u zajednici, lica u postupku ostvarivanja prava na smještaj u ustanovu socijalne zaštite i odrasle osobe smještene u hraniteljsku porodicu. S tim u vezi, slijedi pregled korisnika prava na zdravstveno osiguranje koja su utvrđena citiranim Pravilnikom:

- korisnik prava na stalnu novčanu pomoć;

- lice starije od 65 godina (muškarac), odnosno od 60 godina (žena);
- civilna žrtva rata;
- dijete od rođenja do polaska u osnovnu školu, a nije zdravstveno osigurano kao član porodice osiguranika;
- lice smješteno u ustanovu socijalne zaštite i lice u postupku smještaja;
- lica koja su žrtve porodičnog nasilja i nasilja u zajednici;
- nezaposlena samohrana majka-porodilja za vrijeme trudnoće, porođaja i do uzrasta djeteta do godinu dana;
- lice sa invaliditetom i lice ometeno u psihičkom ili fizičkom razvoju u smislu člana 13. Kantonalnog zakona;
- dijete i odrasla lice smješteno u hraniteljsku porodicu.

U toku izvještajnog perioda putem centara/službi ovo pravo u 2020. godini, ostvarivalo je oko 3.720 korisnika, što je manje za 9 korisnika u odnosu na 2019. godinu kada je ovo pravo ostvarivalo 3.729 korisnika prava. Za finansiranje zdravstvenog osiguranja odobrena su raspoloživa sredstva iz Budžeta Kantona u iznosu od 135.000,00 KM.

6.5. Podrška nevladinim organizacijama i drugim pravnim licima

6.5.1. Nevladine organizacije

Ministarstvo kontinuiranim aktivnostima tokom cijele godine podržava rad kantonalnih i gradskih/općinskih udruženja, tj. nevladinih organizacija. Podrška nevladinim organizacijama ogleda se u saradnji i pružanju stručne pomoći prilikom provođenja redovnih ili vanrednih aktivnosti pojedinih udruženja/saveza i slično, uspostavljanje međusobne komunikacije i saradnje između istih, te između vladinog i nevladinog sektora.

U 2020. godini, realizovana je aktivnost dodjele sredstava putem Javnog poziva za finansiranje i sufinansiranje programa/projekata nevladinih organizacija kantonalnog karaktera sa područja Zeničko-dobojskog kantona. Ministarstvo je raspisalo javni poziv na osnovu člana 32. i 53. Zakona o izvršenju Budžeta za 2020. godinu („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 24/19), a u skladu sa Programom utroška sredstava planiranih Budžetom Zeničko-dobojskog kantona za 2020. godinu. Kao rezultat provedenih aktivnosti po javnom pozivu, Odlukom Vlade Zeničko-dobojskog kantona, broj: 02-11-14455/20 od 26.08.2020. godine, odobrena su sredstva u ukupnom iznosu od 39.500,00 KM za 9 programa kantonalnih organizacija i 1 projekat kantonalnog udruženja.

Tabela br. 21

Red. br.	NVO - 2020. godina	Broj odluke	iznos KM	Naziv projekta/programa
1	UG Društvo socijalnih radnika Zeničko-dobojskog kantona	02-11-14455/20 od 26.08.2020.	5.000,00	Programske aktivnosti
2	Udruženje građana "Fojničani" Maglaj	02-11-14455/20 od 26.08.2020.	4.500,00	Programske aktivnosti
3	Savez udruženja slijepih građana ZDK	02-11-14455/20 od 26.08.2020.	4.000,00	Programske aktivnosti
4	Centar za podršku Roma "Romalen	02-11-14455/20 od 26.08.2020.	4.500,00	Projekat "Ne želim biti žrtva trgovine - Moj izbor je sloboda"
5	Kantonalno udruženje roditelja osoba oboljelih od cerebralne paralize, mikrocefalije i hidrocefalusa "Dlan"	02-11-14455/20 od 26.08.2020.	4.000,00	Programske aktivnosti
6	Savez logoraša Zeničko-dobojskog kantona	02-11-14455/20 od 26.08.2020.	3.000,00	Programske aktivnosti
7	Koalicija organizacija osoba sa invaliditetom ZDK	02-11-14455/20 od 26.08.2020.	3.500,00	Programske aktivnosti
8	Udruženje invalida rada gradskih i općinskih udruženja Zeničko-dobojskog kantona	02-11-14455/20 od 26.08.2020.	3.000,00	Programske aktivnosti
9	Udruženje Savez civilnih žrtava rata	02-11-14455/20 od	3.000,00	Programske aktivnosti

80

	Zeničko-dobojskog kantona	26.08.2020.		
10	Udruženje "Medica" Zenica	02-11-14455/20 od 26.08.2020.	5.000,00	Projekat "preventivnim radom sa ženama i muškarcima u ruralnim sredinama do nulte tolerancije prema nasilju nad ženama"
UKUPNO:			39.500,00	

Također, podrška organizacijama civilnog društva se ogledala i kroz dodjelu novčanih sredstava, koja odobrava Vlada Zeničko-dobojskog kantona, svojim zaključcima, na prijedlog Ministarstva. U pomenute svrhe, iz Budžeta Kantona za 2020. godinu, na prijedlog Ministarstva podržane su sljedeće organizacije i ustanove:

Tabela br. 21

Red. br.	NVO - 2020. godina	Osnov za dobijanje sredstava		Iznos
		Zaključak/Odluka Vlade ZDK	Svrha	
1.	Savez udruženja penzionera/umirovljenika ZDK	Zaključak broj: 02-11-3543/20 od 03.03.2020. godine	Podrška za održavanje sjednice Upravnog odbora i izvještajne sjednice Skupštine Saveza	2.000,00 KM
2.	Udruženje gluhih i nagluhih sportista u ZDK	Zaključak broj 02-11-3544/20 od 03.03.2020. godine	Podrška za socijalno uključivanje gluhih i nagluhih osoba i učešće u bitnim sportskim aktivnostima	1.555,00 KM
3.	Crveni križ ZDK	Odluka broj: 02-11-4693/20 od 24.03.2020. godine	Podrška u provođenju programskih aktivnosti u 2020. godini	20.000,00 KM
4.	Udruženje "Srce za djecu oboljelu od raka" Sarajevo	Odluka broj: 02-11-12862/20 od 29.07.2020. godine	Podrška u radu Roditeljske kuće za djecu koja boluju od raka u Federaciji BiH	20.000,00 KM
5.	Savez civilnih žrtava rata ZDK	Zaključak broj: 02-11-15995/20 od 25.09.2020.	Podrška obilježavanju 29. oktobra - Dana civilnih žrtava rata ZDK	1.000,00 KM
6.	UG invalidnih lica hroničnih bubrežnih bolesnika ZDK	Zaključak broj: 02-11-16566/20 od 08.10.2020.	Podrška u nabavci propagandnog materijala za obilježavanje 13. oktobra – Evropskog dana darivanja organa i javno potpisivanje donorskih kartica	500,00 KM
7.	Udruženje žena oboljelih od tumora dojki "Budućnost-ZA" Zavidovići	Zaključak broj: 02-11-16567/20 od 08.10.2020.	Podrška socijalno-intervenirajućeg karaktera u svrhu plaćanja troškova nastalih usljed liječenja članica ovog Udruženja	1.000,00 KM

8.	Zeleni polumjesec ZDK	Zaključak broj 02-11-16565/20 od 08.10.2020.	Podrška u provođenju programskih aktivnosti u 2020. godini i za obilježavanje 1. oktobra – Međunarodnog dana starih osoba	2.000,00 KM
9.	Savez udruženja penzionera/umirovljenika ZDK	Zaključak broj: 02-11-16637/20 od 12.10.2020.	Podrška za održavanje svečane sjednice Skupštine povodom obilježavanja 25. oktobra – Dana penzionera	500,00 KM
10.	UG Život Zenica	Zaključak broj: 02-11-16636/20 od 12.10.2020.	Pomoć za prevazilaženje poteškoća u radu Udruženja	1.000,00 KM
11.	Crveni križ Zeničko-dobojskog kantona	Zaključak broj: 02-11-17512/20 od 30.10.2020.	Sufinansiranje nabavke vozila za službene potrebe stručne službe ove organizacije	2.400,00 KM
12.	Koalicija organizacija osoba sa invaliditetom ZDK	Zaključak broj 02-11-18251/20 od 20.11.2020.	Pomoć u obilježavanju svečane akademije povodom obilježavanja 3. decembra - Međunarodnog dana osoba sa invaliditetom, kao centralne manifestacije za ZDK	1.200,00 KM
13.	Udruženje invalida rada gradskih i općinskih udruženja ZDK	Zaključak, broj: 02-11-19831/20 od 23.12.2020. godine	Pomoć za prevazilaženje poteškoća u radu udruženja	700,00 KM
UKUPNO:				53.855,00 KM

Ministarstvo je kontinuirano saradivalo sa savezima/udruženjima osoba s invaliditetom a posebno sa Koalicijom organizacija osoba s invaliditetom Zeničko-dobojskog kantona, organizacijom koja je članica Koordinacionog tijela za praćenje, usmjeravanje i izvještavanje o realizaciji aktivnosti Strategije za unapređenje prava i položaja osoba s invaliditetom u Federaciji Bosne i Hercegovine (2016-2021). Koordinaciono tijelo je održalo pet radnih sastanaka na kojima su podnijeti izvještaji o realizaciji prema obavezama iz Strategije i utvrđeni planovi i pripremne aktivnosti za izradu i aktivaciju Lokalnog akcionog plana. Kao rezultat uspješne saradnje i aktivnosti, Koordinaciono tijelo je tokom 2020. godine izradilo novi Lokalni akcioni plan za period 2020.-2021. godine, koji je usvojen od strane Vlade Zeničko-dobojskog kantona na 68. sjednici, održanoj dana 07.08.2020. godine.

6.5.1. Podrška drugim pravnim licima

Na prijedlog ministarstva, Vlada Zeničko-dobojskog kantona je dodatno odobrila novčana sredstva i drugim pravnim licima čiji su zahtjevi ocijenjeni kao opravdani za obilježavanje značajnih datuma i manifestacija, i to:

Tabela br. 22

Red. br.	Pravna lica - 2020. godina	Osnov za dobijanje sredstava		Iznos
		Zaključak/Odluka Vlade ZDK	Svrha	
1.	NIPD "Naša riječ" Zenica	Zaključak broj: 02-11-11862/20 od 10.07.2020. godine	Pomoć od značaja za realizaciju reportaže u povodu obilježavanja 25. godišnjice genocida u Srebrenici	1.500,00 KM
2.	JU "Dom za stara lica Zenica" Zenica	Zaključak broj: 02-11-16564/20 od 08.10.2020.	Podrška obilježavanju 1. oktobra - Međunarodnog dana starih lica	2.000,00 KM
3.	JU Centar za socijalni rad Olovo	Zaključak broj 02-11-19829/20 od 23.12.2020. godine	Pomoć za prevazilaženje poteškoća u radu i funkcionisanju ove ustanove, odnosno za pokrivanje troškova nabavke i instaliranja peći za zagrijavanje prostorija i nabavku peleta	5.233,00 KM
UKUPNO:				8.733,00 KM

6.6. Obilježavanje „Dječije nedjelje“

U Budžetu Zeničko-dobojskog kantona za 2020. godinu za obilježavanja „Dječije nedjelje“ planirana su sredstva u iznosu od 5.000,00 KM. Obzirom na ograničena sredstva i novonastale okolnosti uslijed pandemije koronavirusa, Ministarstvo je pozvalo JU Centar za djecu i omladinu s posebnim potrebama i Udruženje „Medica“ Zenica da predlože projekat u povodu obilježavanja „Dječije nedjelje“ u Zeničko-dobojskom kantonu. U skladu sa navedenim ograničenjima prijedlog projekta je dostavilo Udruženje „Medica“ Zenica, te je isti Ministarstvo podržalo i Odlukom Vlade Zeničko-dobojskog kantona odobrena su sredstava za sufinansiranje realizacije projekta obilježavanja „Dječije nedjelje“ u Zeničko-dobojskom kantonu u 2020. godini, broj: 02-11-15990/20 od 25.09.2020. godine.

6.7. Druga prava socijalne zaštite koje se finansiraju iz budžeta grada/općina iz Zeničko-dobojskog kantona

Kantonalnim zakonom propisana su i druga osnovna prava iz socijalne zaštite, i to: usluge socijalnog i drugog stručnog rada, kućna njega i pomoć u kući, vršenje starateljstva i nadzor. U oblasti zaštite porodice sa djecom predviđena su prava: posebni psihosocijalni tretman bračnih drugova koji žele djecu i trudnica, smještaj djece uz osiguranu ishranu u ustanovama predškolskog odgoja i osiguranje jednog obroka u vrijeme nastave u školama osnovnog obrazovanja. Navedena prava se finansiraju iz budžeta gradodova i općina.

7. NADZOR NAD STRUČNIM RADOM I UTROŠKOM BUDŽETSKIH SREDSTAVA

U skladu sa Planom o vršenju nadzora u 2020. godini, Ministarstvo je izlaskom na teren, odnosno putem upitnika u ustanovama sa smještajem ili ranim poticajem razvoja i dnevnim zbrinjavanjem, izvršilo nadzor nad stručnim radom 25 ustanova (10 centrara za socijalni rad, 2 službe socijalne zaštite i 13 drugih ustanova socijalne zaštite sa područja Kantona) u periodu oktobar – novembar 2020. godine.

U skladu sa Kantonalnim zakonom i propisanom procedurom, Ministarstvo je rješavalo podnesene zahtjeve za utvrđivanju propisanih uslova za obavljanje, odnosno proširenje kapaciteta za obavljanje djelatnosti ustanove socijalne zaštite. S tim u vezi, izdata su rješenja za:

- Ustanovi za smještaj starih i iznemoglih lica „SIRA DOM“ Tešanj, na adresi: Lepenica br. 294, općina Tešanj, Rješenje broj: 09-35-04442-7/18 od 11.09.2020. godine – saglasnost za proširenje kapaciteta,
- Ustanova MINISTRO dom za starije i nemoćne Žepče, na adresi: Novo naselje bb, općina Žepče, Rješenje broj: 09-35-11889-4/19 od 12.06.2020. godine – saglasnost o ispunjavanju uslova za obavljanje predmetne djelatnosti.

Postupanje u skladu sa zahtjevom za proširenje kapaciteta Ustanove za smještaj i njegu starih osoba „Rajkovača&Šušak“, na adresi: Ularice bb, općina Usora je prolongirano usljed COVID 19.

U 2020. godini, Ministarstvo je saradivalo i sa Kantonalnom upravom za inspeksijske poslove u svrhu omogućavanja adekvatne zaštite korisnika usluga ustanova socijalne zaštite. Inspeksijski poslovi su vršeni iz nadležnosti drugih oblasti, jer u Kantonalnoj upravi ne djeluje inspekcija za socijalnu zaštitu, zaštitu civilnih žrtava rata i zaštitu porodice sa djecom, niti je aktivna federalna inspekcija za predmetne oblasti.

Ministarstvo je u prvostepenom upravnom postupku riješilo 1544 predmeta, a u drugostepenom postupku su riješene 94 žalbe i uloženo 17 vanrednih pravnih lijekova. Također, u revizionom postupku, u ovom ministarstvu je obrađeno 36 predmeta po osnovu prava koje ostvaruju civilne žrtve rata, te 207 predmeta stalne novčane pomoći.

Uprkos preporuci Internog audita i revizora, u Ministarstvu još uvijek nije došlo do zapošljavanja stručne osobe koja bi obavljala poslove revizije prvostepenih rješenja o ostvarivanju prava u skladu sa odredbama Kantonalnog zakona. Stoga se ovi poslovi obavljaju u skladu sa mogućnostima zaposlenih u odnosu na svakodnevne obaveze, što predstavlja otežavajuću okolnost na pravovremenost isplata naknada korisnicima po ostvarenim pravima.

80

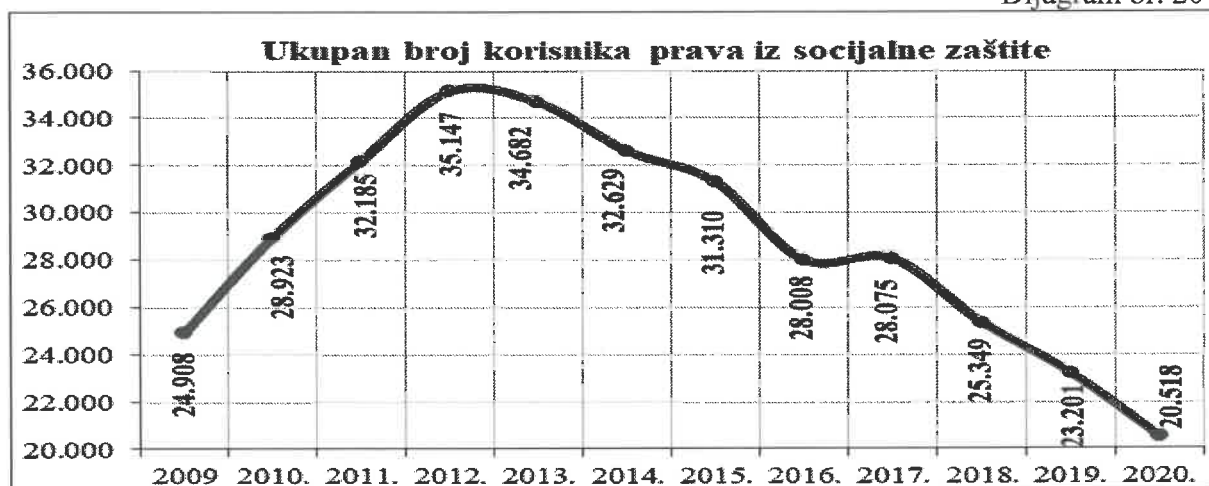
8. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Stanje socijalne zaštite u velikoj mjeri je uslovljeno trenutnom socijalnom, političkom i ekonomskom situacijom te reformskim procesima u ovoj oblasti, a u ovoj godini i posljedicama vanrednog stanja i pandemije korona virusa. Na stanje direktno utiče visina opredjeljenih i raspoloživih sredstava za oblast socijalne zaštite na svim nivoima vlasti kao i važeća zakonska regulativa. Stim u vezi, ovisno o budžetskim mogućnostima poduzimane se odgovarajuće mjera i aktivnosti u socijalnoj zaštiti kako bi se obezbjedila potrebna pomoć i podrška za najugroženije stanovnike, to jeste obezbjedila pristojna visina nakanada i pomoći pojedincima ili porodicama koje ispunjavaju propisane uslove ili kriterije za ostvarivanje prava, zatim preduzimane preventivne mjere i aktivnosti, te shodno uslovima pandemije prilagođavani kvaliteti usluga u ustanovama socijalne zaštite.

Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice učestuje u reformskim procesima na području Federacije BiH sa ciljem da se u što većoj mjeri obezbijedi dostupnost i ujednačenost u ostvarivanju osnovnih prava u cijeloj Federaciji BiH. Ovim procesima nastoje se unaprijediti prava i usluge u oblastima socijalne zaštite na kantonalnom i federalnom nivou, sa fokusom na prevenciju i otklanjanje ili umanjeње stanja socijalne potrebe pojedinca i porodice, te obezbjedila njihova veća integracija u užoj i široj društvenoj zajednici. Za potpuniju integraciju pojedinaca i porodica u stanju socijalne potrebe neophodna je podrška u svim segmentima života, što svakako podrazumijeva oblasti zdravstva, obrazovanja i zapošljavanja.

U skladu sa Kantonalnim zakonom, prava iz socijalne zaštite tokom 2020. godine ostvarivalo je 20.518 korisnik prava, što je manje za 2.683 korisnika prava u odnosu na 2019. godinu kada su korisnici ostvarivali u prosjeku 23.201 prava. Upoređivanjem navedenih podataka za posljednjih deset godina, možemo konstatovati da je nakon tendencije povećanja broja ostvarenih prava do 2012. godine, od 2013. godine uslijedio kontinuirani trend smanjenja broja ostvarenih prava. Jasniju sliku i uvid u broj ostvarenih prava korisnika u toku posljednjih jedanaest godina, predočavamo u dijagramu br. 20.

Dijagram br. 20

Ukoliko posmatramo ostvarivanje u svih 16 prava u posljednje dvije godine, možemo konstatovati da je smanjenjen broj ostvarenih prava korisnika u 14 prava. U oblasti zaštite porodice sa djecom evidentiran je manji broj porodica koje su ostvarivale pravo na dječiji dodatak za 1.064 porodica/korisnika i manje za 1.906 prava koja su ostvarivala djeca, te manje po 99 prava u tri prava porodilja koje nisu u radnom odnosu. U oblasti socijalne zaštite evidentiran je manji broj ostvarenih prava korisnika za: pravo na stalnu novčanu pomoć za 24 prava; pravo na refundaciju medicinskog vještačenjena za 34 prava; pravo na smještaj u

ustanovu socijalne zaštite za 19 prava, pravo na osposobljavanje za samostalan život i rad djece i mladih osoba ometenih u psihofizičkom razvoju za 6 prava i pravo na jednokratne novčane pomoći za 412 prava. Također, ostvaren je manji broj u četiri prava civilnih žrtava rata za 21 korisnika i 25 prava, te manji broj korisnika prava na zdravstveno osiguranje za 9 korisnika.

Posmatrajući posljednje dvije godine povećan broj ostvarenih prava korisnika je evidentan u oblasti zaštite porodice sa djecom za naknadu plaće porodiljama koje su u radnom odnosu za 18 korisnica prava. U oblasti socijalne zaštite evidentiran je veći broj ostvarenih prava korisnika za: pravo na smještaj u hraniteljsku porodicu za zadržan je na istom nivou.

Pregledom utrošenih sredstava za posljednjih dvanaest godina, u dijagramu br. 21 evidentno je povećanje potrošnje finansijskih sredstava za prava iz oblasti socijalne zaštite. Izuzetak je umanjeno potrošnje u 2015. godine kada je prestalo finansiranje prava na pomoć i njegu od drugog lica sa kantonalnog nivoa, za što se je tokom 2013. i 2014. godine izdvajalo blizu 2.200.000,00 KM na godišnjem nivou za oko 1.550 korisnika. Više podataka predočavamo u dijagramu br. 21.

Dijagram br. 21

Tokom 2020. godine je evidentna veća potrošnja sredstava za navedena prava u odnosu na 2019. godinu za 664.055,00 KM, odnosno da je potrošnja povećana za 2,71%. Osnovni uzrok povećanja je prije svega zbog većeg broja korisnika i ostvarenih prava za naknade porodilja u radnom odnosu, obaveznog usklađivanja naknada i pomoći sa prosječnom plaćom Kantona, povećanja cijena troškova smještaja u ustanove socijalne zaštite te u manjem iznosu za prava na stalnu novčanu pomoć.

Isplata svih mjesečnih naknada i pomoći u 2020. godini je bila redovna, tako da je na dan 04.12.2020. godine izvršena posljednja isplata socijalnih davanja za mjesec oktobar 2020. godine.

Tokom 2020. godine, provodene su aktivnosti i poduzimane mjere na razvoju zaštite i integraciji djece i odraslih osoba sa invaliditetom putem pružanja usluga JU Centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Zeničko-dobojskog kantona i podrške udruženjima osoba sa invaliditetom. Zatim, nastavljene su aktivnosti Ministarstva u pogledu deinstitucionalizacije i transformacije ustanova socijalne zaštite, to jeste unapređenja usluga stanovanja u lokalnoj zajednici uz stručnu podršku od strane Ustanove „Sumero centar centar za podršku osobama s invaliditetom u zajednici“, kao i aktivnosti na procesu transformacije JU „Dom-porodica“ Zenica. Kontinuirano su provodene mjere zaštite žrtava nasilja u porodici i zajednici, između ostalog i kroz sufinansiranje smještaja žrtava nasilja u porodici i zajednici u Sigurnoj kući putem Udruženja „Medica“ Zenica, te aktivnosti Koordinacionog tijela na provođenje Programa mjera za prevenciju, zaštitu i borbu protiv nasilja u porodici za područje Zeničko-dobojskog kantona.

Ministarstvo je u kontinuitetu provodilo aktivnosti i mjere uslijed pandemije korona virusa na prevazilaženju nastalih poteškoća u ustanovama socijalne zaštite tokom ostvarivanja i revidiranja prava, praćenju i stručnom nadzoru primjene Kantonalnog zakona i drugih propisa, te kontrole namjenskog trošenja odobrenih budžetskih sredstava. U tom smislu nastavljena je dobra saradnja sa nadležnim ustanovama socijalne zaštite i ostvaren zadovoljavajući napredak u pogledu provođenja propisa iz oblasti socijalne zaštite. Pored toga, zadržana je dobra saradnja sa Federalnim ministarstvom rada i socijalne politike, kao i saradnja sa drugim kantonalnim ministarstvima na provođenju mjera i aktivnosti koje su u zajedničkoj nadležnosti.

8.1. Preporuke za djelovanje

S obzirom na stanje u oblastima socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom, smatramo da je u narednom periodu potrebno:

- Zadržati redovnu i kontinuiranu visinu isplate novčanih naknada i davanja;
- Obezbjediti podršku za realizaciju mjera utvrđenih u Strategiji razvoja Zeničko-dobojskog kantona za period 2021-2027. godine;
- Poduzimati adekvatne mjere podrške i zaštite porodica pod rizikom od razdvajanja i porodica u stanju socijalne potrebe, sa ciljem osnaživanja i očuvanja porodice;
- Razvijati sistemski rješenja u pogledu zaštite porodica sa djecom i zaštite djece bez roditeljskog staranja, te podsticati povratak djece u biološku porodicu ili smještaj u hraniteljsku porodicu, odnosno usvojenje djece bez roditeljskog staranja;
- U skladu sa Strategijom razvoja Zeničko-dobojskog kantona, potrebno je omogućiti sistemsku podršku mladima koji napuštaju sistem javne brige s ciljem adekvatnije socijalne inkluzije i osamostaljivanja (prioritetno zapošljavanje i rješavanje stambene problematike, pokretanje biznisa, dalje školovanje ili prekvalifikaciju i slično);
- Razvijati usluge porodičnog savjetovališta;
- Razvijati programe samopomoći za višečlane porodice u stanju socijalne potrebe;
- Podržati donošenje zakona o podršci porodicama sa djecom u Federaciji BiH sa ciljem boljeg položaja i ujednačavanja osnovnih prava žena-majki porodilja i porodice sa djecom;
- Kontinuirano podržavati inkluziju, integraciju i bolju zaštitu djece i odraslih lica s invaliditetom, kroz multisektorski pristup i učešće lokalnih i drugih nivoa vlasti;
- Osigurati podršku sektora zdravstva, obrazovanja i socijalne zaštite tokom provedbe aktivnosti na stvaranju uslova za primjenu Međunarodne klasifikacije funkcionisanja, invalidnosti i zdravlja (MKF) radi bolje procjene djece s teškoćama u razvoju, pružanja adekvatne podrške i unapređenja socijalne inkluzije;
- Kontinuirano učestvovati u reformskim procesima u oblastima socijalne zaštite na nivou Federacije BiH te usklađivati Kantonalni zakon i donositi bolje i svrsishodnije odredbe;
- Inicirati uspostavu inspektorata za socijalnu zaštitu, zaštitu civilnih žrtava rata i zaštitu porodice sa djecom kako na Kantonalnom, tako i na federalnom nivou, zbog adekvatnog nadzora nad provođenjem zakona iz ovih oblasti, odnosno zaštite ljudskih prava ranjivih grupa stanovništva (djeca bez roditeljskog staranja, lica s invaliditetom, starijih lica i drugi).
- Intenzivirati aktivnosti na stabilnom modelu finansiranja rada JU Centar za djecu i odrasle osobe s posebnim potrebama Zeničko-dobojskog kantona od strane gradova/općina Kantona s obzirom na značaj djelovanja ove ustanove za djecu s teškoćama u razvoju i lica s invaliditetom i njihove porodice u svim lokalnim zajednicama;

- Intenzivirati aktivnosti u saradnji sa lokalnim zajednicama s ciljem integrisanja usluga kućne njege i pomoći u kući za starije osobe bez porodičnog staranja i osobe s invaliditetom;
- Podsticati lokalne zajednice na otvaranje dnevnih centara za osobe bez porodičnog staranja, osobe treće životne dobi i osobe s invaliditetom;
- Unapređivati saradnja resornih ministarstava i svih centara/službi na pružanju podrške u radu informacionog sistema „SOTAC V2“;
- Održavati dobru saradnju na svim nivoima vlasti sa institucijama i ustanova socijalne zaštite, zdravstva, obrazovanja i drugim sektorima, te organizacijama civilnog društva, s ciljem ostvarivanja bolje zaštite stanovnika Kantona u oblastima socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom;
- Nastaviti saradnju sa stranim organizacijama, ambasadama i drugim nivoima vlasti s ciljem obezbjeđenja donatorskih sredstava za jačanje usluga u oblastima socijalne zaštite i zaštite porodice sa djecom, kao i razmjene iskustava, te primjene novih metoda, usluga i pristupa u radu;
- Podržavati jačanje kadrovskih i materijalno-tehničkih kapaciteta centara/službi, te planirati budžetska sredstva za integrisanje usluge savjetovališta za brak i porodicu pri centrima za socijalni rad;
- Unaprijediti materijalno-tehničke i kadrovske kapacitete Ministarstva, radi efikasnijeg i kvalitetnijeg izvršavanja poslova za široki dijapazon prava i potreba građana na području Zeničko-dobojskog kantona;
- Obezbjediti podršku u uslove za izradu socijalne karte Kantona na osnovu Metodologija socijalne karte u Zeničko-dobojskom kantonu
- Obezbjediti sistemsku podršku za adekvatno funkcionisanje institucija i ustanova socijalne zaštite u vrijeme COVID 19, te realizaciju preporuka utvrđenih u dokumentu „Analiza stanja socijalne zaštite u Zeničko-dobojskog kantona sa posebnim osvrtom na utjecaj pandemije korona virusa na sistem socijalne zaštite“;
- Kontinuirano vršiti nadzor nad stručnim radom ustanova socijalne zaštite.

Zenica, april 2021. godine

*Ministarstvo za rad,
socijalnu politiku i izbjeglice*

Handwritten mark